

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2018

11

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Agata Dimmich
Anna Dorabialska, Piotr Frątczak
Katarzyna Gębala, Przemysław Gumiński
Magdalena Kuchnio, Bartosz Wołodkiewicz
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 21 listopada 2017 r., VI Ca 821/17, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest przeprowadzenie postępowania rozgraniczeniowego między użytkownikami wieczystymi sąsiadujących działek wyodrębnionych geodezyjnie i mających założone odrębne księgi wieczyste, stanowiących własność tego samego podmiotu – Skarbu Państwa?”

podjął uchwałę:

Użytkownik wieczysty nie może żądać rozgraniczenia sąsiadujących nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste różnym osobom, jeżeli stanowią one własność tego samego właściciela.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 115/17, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 14 grudnia 2017 r., IX Ca 856/17, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie sąd odwoławczy związany jest zakazem *reformationis in peius* co do daty nabycia prawa własności?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości zakaz zmiany postanowienia na niekorzyść uczestnika postępowania wnoszącego apelację (art. 384 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu zasiedzenia przez sąd drugiej instancji w innej dacie, niż uczynił to sąd pierwszej instancji.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 1/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Elblągu postanowieniem z dnia 7 marca 2018 r., I Ca 493/17, zagadnienia prawnego:

„Czy prawo podmiotowe żądania waloryzacji sądowej świadczeń pieniężnych wynikających z umowy ubezpieczenia renty odroczonej (art. 358¹ § 3 k.c.), z którym strona stosunku zobowiązaniowego wystąpiła do sądu, wchodzi w skład spadku po niej (art. 922 § 1 k.c.)?”

podjął uchwałę:

Prawo podmiotowe do żądania zmiany wysokości świadczeń pieniężnych (art. 358¹ § 3 k.c.) spełnianych na podstawie umowy renty nie wchodzi do spadku nawet wtedy, gdy powództwo obejmujące takie żądanie zostało wytoczone jeszcze przez spadkodawcę.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 29/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r., II Ca 570/17, zagadnienia prawnego:

„Czy skutecznym jest złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez osobę, w stosunku do której nie rozpoczął jeszcze biegu termin określony w art. 1015 § 1 k.c.?”

podjął uchwałę:

Złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez osobę, w stosunku do której nie rozpoczął jeszcze biegu termin określony w art. 1015 § 1 k.c., jest bezskuteczne.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 36/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 17 października 2017 r., VI ACa 877/16, zagadnienia prawnego:

„Czy przebaczenie przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku po sporządzeniu testamentu uchyla zawarte w nim wydziedziczenie, jeśli akt ten nie znalazł odzwierciedlenia w nowym testamencie zmieniającym lub odwołującym poprzedni?”

podjął uchwałę:

Przebaczenie przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku może nastąpić także po wydziedziczeniu go w testamencie i do swej skuteczności nie wymaga zachowania formy testamentowej.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 37/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2018 r., II Ca 71/18, zagadnienia prawnego:

„Czy rzecz nabyta w trakcie trwania małżeństwa, w którym obowiązuje reżim ustawowej wspólności majątkowej, w części ze środków pochodzących z majątku odrębnego jednego z małżonków a w części z ich majątku

wspólnego wchodzi w całości do majątku wspólnego, czy też wchodzi do tego z majątków, z którego pochodzi większa część środków na nabycie rzeczy, czy też wchodzi do majątku odrębnego jednego z małżonków i jednocześnie do ich majątku wspólnego w udziałach odpowiadających stosunkowi środków przeznaczonych z tych majątków na nabycie rzeczy?”
podjął uchwałę:

Rzecz nabyta w trakcie trwania małżeństwa, w którym obowiązuje ustawowa wspólność majątkowa, w części ze środków pochodzących z majątku osobistego jednego z małżonków, a w części z ich majątku wspólnego, wchodzi do majątku osobistego małżonka i do majątku wspólnego małżonków w udziałach odpowiadających stosunkowi środków przeznaczonych z tych majątków na jej nabycie, chyba że świadczenie z majątku osobistego lub majątku wspólnego przekazane na nabycie rzeczy miało charakter nakładu, odpowiednio, na majątek wspólny lub osobisty.

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 45/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 11 maja 2018 r., I ACa 170/18, zagadnienia prawnego:

„Czy wskazany w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 22 listopada 2013 roku o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z dnia 7 stycznia 2014 r.), wymóg orzekania na rozprawie w składzie trzech sędziów zawodowych, z obowiązkowym udziałem prokuratora i pełnomocnika, stosuje się także do orzekania w trybie art. 21 tej ustawy?”

podjął uchwałę:

O umieszczeniu w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym osoby, wobec której zastosowano nadzór prewencyjny, sąd orzeka w składzie trzech sędziów zawodo-

wych po przeprowadzeniu rozprawy z obowiązkowym udziałem prokuratora i pełnomocnika tej osoby (art. 21 ust. 1 lub 2 oraz art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób, Dz.U. z 2014 r., poz. 24 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 października 2018 r., III CZP 46/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r., III Ca 804/16, zagadnienia prawnego:

„Czy przedsiębiorstwo przesyłowe może żądać ustanowienia służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego, jeżeli urzędzenia przesyłowe, zainstalowane przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed jej oddaniem w użytkowanie wieczyste?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 19 października 2018 r., III CZP 24/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu postanowieniem z dnia 29 marca 2018 r., III Cz 17/18, zagadnienia prawnego:

„Czy w celu nabycia przez dyrektora parku narodowego na rzecz tego parku prawa własności nieruchomości leśnej położonej w jego granicach, na podstawie umowy sprzedaży zawieranej z osobą fizyczną, notariusz powinien sporządzić umowę bezwarunkową, czy też dla zachowania ważności konieczne jest sporządzenie umowy warunkowej, wskazu-

jącej na prawa pierwokupu Skarbu Państwa ustanowione w art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a następnie w art. 37a ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 19 października 2018 r., III CZP 44/18, M. Romańska, W. Pawlak, K. Weitz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 88/18

„Czy po upływie terminu z art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1222, ze zm.) możliwe jest ustalenie przez sąd nieważności uchwały podjętej w trybie art. 43 ust. 3 tejże ustawy na podstawie art. 189 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2018 r., VI ACa 2009/16, U. Wiercińska, T. Pałdyna, A. Wolkenberg)

Źródłem wątpliwości Sądu Apelacyjnego jest nieprecyzyjne brzmienie art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 845 – dalej: „u.s.m.”) oraz niespójność przyjętych w tym przepisie rozwiązań z ogólnymi zasadami systemowymi. Sąd drugiej instancji przychylił się do poglądu, że upływ terminu przewidzianego w art. 43 ust. 5 u.s.m. wyklucza możliwość ustalenia przez sąd nieważności uchwały zarządu albo uwzględnienia tego faktu z urzędu w innym toczącym się sporze, przy czym wskazał na występujące w tym zakresie wątpliwości.

Analiza orzecznictwa przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny objęła m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., III CZP 81/04 (OSNC 2005, nr 12, poz. 204), wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2013 r., II CNP 13/13 (niepubl.), z dnia 3 lutego 2011 r., I CSK 224/10 (OSNC 2011, nr 11, poz. 126), z dnia 16 czerwca 2010 r., I CSK 476/09, (niepubl.), z dnia 11 czerwca 2008 r., V CSK 33/08

(OSNC–ZD 2009, nr D, poz. 51) i z dnia 21 maja 2004 r., V CK 443/03, (niepubl.) oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 247/10 (niepubl.).

W ocenie Sądu drugiej instancji, istotę problemu uchwycono w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lutego 2011 r., I CSK 224/10, w którym zwrócono uwagę na to, że pomiędzy dwoma zdaniem w art. 43 ust. 5 u.s.m. istnieje sprzeczność; ze zdania pierwszego wynika, że przepis zawiera sankcję nieważności względnej uchwały zarządu spółdzielni, gdy tymczasem w zdaniu drugim zostało zamieszczone sformułowanie o stwierdzeniu nieważności uchwały, co może przemawiać za zastosowaniem sankcji bezwzględnej nieważności uchwały. O tym, że chodzi o pierwszy rodzaj sankcji świadczy możliwość zaskarżenia uchwały do sądu, podobnie jak w art. 42 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1285), oraz to, że z powództwem do sądu może wystąpić jedynie ściśle oznaczona osoba, której przepis prawa wyraźnie przyznaje legitymację i to w terminie zawitym.

Dodatkowych wątpliwości dostarcza brak precyzji terminologicznej; ustawodawca posługuje się pojęciem „niezgodność z prawem”, chociaż bez wątplenia ma na względzie „sprzeczność z prawem”. Ustawodawca nie może sankcjonować niezgodności z normami względnie obowiązującymi, skoro ich rolą jest „napełnienie treścią” czynności prawnej w zakresie nieunormowanym przez samych uczestników obrotu. Można też mieć wątpliwości, czy w tym przypadku istnieje przestrzeń do stosowania norm tego rodzaju. Ustawodawca ma tu na względzie wyłącznie normy imperatywne i semiimperatywne, o czym świadczy zdanie drugie art. 43 ust. 5 u.s.m., w którym jest mowa o sankcji nieważności, a ta pojawia się wyłącznie w razie naruszenia przepisów bezwzględnie wiążących (art. 58 § 1 k.c.) lub zasad współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Rozwiązanie przyjęte w art. 43 ust. 5 u.s.m. jest niezynchronizowane systemowo ani z obowiązującymi przepisami Prawa spółdzielczego, ani z innymi unormowaniami „korporacyjnymi”, np. z kodeksem spółek handlowych, który odróżnia sankcję nieważności związaną z naruszeniem prawa powszechnie obowiązującego od możliwości usunięcia z obrotu wadliwej uchwały, wobec naruszenia partykularnych interesów członków korporacji (np. art. 442 k.s.h.). Nie wydaje się jednak, by był to dosta-

teczny powód do tego, aby odstąpić od brzmienia art. 43 ust. 5 u.s.m. i dopuścić możliwość badania zgodności uchwały z prawem lub zasadami współżycia społecznego po upływie terminu z tego przepisu. Jest to rozwiązanie wyjątkowe, zatem – zdaniem Sądu Apelacyjnego – należy wykluczyć zarówno powództwo przewidziane w art. 189 k.p.c., jak i możliwość uwzględnienia przez sąd z urzędu nieważności takiej czynności prawnej.

Sąd Apelacyjny dodał, że nie jest to rozwiązanie nieznanne systemowi prawa. W kodeksie cywilnym również przewidziano sytuacje, w których nad nieważnością czynności prawnej przechodzi się po pewnym czasie do porządku dziennego (np. art. 945 § 2 k.c.) i tak też może być w tym przypadku, o czym może świadczyć art. 43 ust. 6 u.s.m. Trudno jednak pogodzić się z takim skutkiem, gdy wada jest poważna.

A.T.

*

III CZP 89/18

„Czy podmiot będący świadczeniodawcą usługi dostępu do internetu, tj. podmiot związany tajemnicą telekomunikacyjną na podstawie art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. Nr 171, poz. 1800 ze zm.), jest uprawniony do odmowy przedstawienia danych osobowych abonenta tej usługi w sprawie o naruszenie dóbr osobistych, jeżeli to właśnie treści prezentowane za pośrednictwem Internetu mogą stanowić podstawę tego naruszenia i czy w tym przypadku podstawą udostępnienia tych danych na żądanie sądu cywilnego jest art. 159 ust. 2 punkt 4 ustawy prawo telekomunikacyjne?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 września 2018 r., I ACa 1119/16, P. Banasik, E. Jokiel, E. Tomaszewska)

Sąd Apelacyjny przedstawił definicję tajemnicy telekomunikacyjnej, która została zamieszczona w art. 159 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. Nr 171, poz. 1800 ze zm. – dalej: „Pr.tel.”), jednocześnie wskazując, że już sama ustawa przewiduje pewne wyłączenia z obowiązku zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej.

Zauważył ponadto, że podstawą ujawnienia tajemnicy telekomunikacyjnej mogą być także regulacje szczególne zamieszczone w innych aktach prawnych (np. w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji i w ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu).

W świetle tych regulacji nie budzi wątpliwości, że tajemnica telekomunikacyjna nie może być podstawą do odmowy udostępnienia określonych danych na żądanie właściwego organu w ramach toczącego się postępowania karnego, a ponadto uchylenie tajemnicy telekomunikacyjnej w tym zakresie uzasadnione jest szczególnie ważnym interesem społecznym, tj. walką z przestępczością.

Wątpliwości interpretacyjne może jednak wzbudzać zastosowanie art. 159 ust. 2 pkt 4 Pr.tel. jako podstawy prawnej do wykorzystania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną jako dowodu w postępowaniu cywilnym. Pogląd dopuszczający możliwość uchylenia tajemnicy telekomunikacyjnej na potrzeby toczącego się postępowania cywilnego wyraził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia z dnia 21 lutego 2014 r. (I OSK 2324/12). Zdaniem tego Sądu, tajemnica telekomunikacyjna nie jest nieograniczona; nie sięga przede wszystkim takich działań w sieci, które naruszają obowiązujący porządek prawny. Umożliwienie zatem podejmowania działań zmierzających do naprawy tej sytuacji, w tym też ścigania, i to nie tylko z urzędu, ale i w drodze prywatnego aktu oskarżenia czy domaganie się ochrony dóbr osobistych na drodze cywilnej, jest działaniem w granicach prawa, pozwalającym na zwolnienie z tej ochrony.

Sąd drugiej instancji zauważył jednak, że przeciwny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Białymstoku (postanowienie z dnia 6 kwietnia 2011 r., I ACz 279/11), który wskazał, iż ani Prawo telekomunikacyjne, ani przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie stwarzają podstawy prawnej uzasadniającej wydanie przez sąd w sprawie cywilnej postanowienia dowodowego obligującego operatora do przetworzenia i przekazania temu sądowi danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną. Takie stanowisko prezentowane jest również przez część doktryny, w której podkreśla się, że art. 248 § 1 k.p.c. nie daje podstawy do skutecznego żądania przez sądy cywilne ujawnienia informacji i danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną.

Nie bez znaczenia jest także zmiana wprowadzona w art. 159 ust. 4 Pr.tel. polegająca na ograniczaniu prawa ujawniania komunikatów i danych jedynie postanowieniem sądu karnego, a nie każdego sądu. W zamierzeniu ustawodawcy miało to doprowadzić do ograniczenia zidentyfikowanego nadużywania przepisów retencyjnych do rozstrzygania spraw cywilnych, przy jednoczesnej świadomości, że przepisy retencyjne dotyczą spraw innych – dużo większej wagi (zwalczanie terroryzmu, obronność, dobro publiczne etc.).

W realiach rozpoznawanej sprawy dopuszczalne jest jednak zażądanie udostępnienia danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny, pozorna anonimowość rodzi poczucie bezkarności, wobec czego sieć internetowa stała się nową płaszczyzną umożliwiającą naruszanie dóbr osobistych. Do zidentyfikowania sprawcy takich naruszeń konieczne zatem będzie uzyskanie odpowiednich danych od operatora.

A.Z.

*

III CZP 90/18

„Czy ograniczone prawo rzeczowe (hipoteka) ustanowione przez dłużnika, będącego użytkownikiem wieczystym nieruchomości na zabezpieczenie wierzytelności wygasa w przypadku gdy dochodzi następnie do przejęcia długu, a w chwili tego przejęcia użytkownikiem wieczystym obciążonej nieruchomości jest już inna osoba, która nie wyraża zgody na dalsze trwania zabezpieczenia (art. 525 k.c.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 marca 2018 r., XV Ca 1163/17, K. Obrębska, M. Wysocki, P. Soliński)

Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z art. 525 k.c., jeżeli wierzytelność – przy przejęciu długu – była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą przejęcia długu, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia. Może pojawić się jednak pytanie co wtedy, gdy

ograniczone prawo rzeczowe (hipoteka) zostało ustanowione nie przez osobę trzecią, lecz przez dłużnika.

Zastosowanie wykładni językowej może prowadzić do wniosku, że skoro zabezpieczenie (hipoteka) nie zostało ustanowione przez osobę trzecią, to art. 525 k.c. nie ma zastosowania i hipoteka nie wygasła po przejściu długu. Z drugiej jednak strony nie sposób nie docenić argumentów odwołujących się do wykładni funkcjonalnej i systemowej.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że zmiana dłużnika ma bezpośredni wpływ na prawdopodobieństwo zaktualizowania się obowiązku świadczenia powoda; wierzyciel kieruje swoje roszczenie z reguły przeciw temu podmiotowi, który daje większą pewność zabezpieczenia. Z tego względu, z punktu widzenia dłużnika hipotecznego, istotne znaczenie ma to, kto jest aktualnie dłużnikiem głównym i jakim dysponuje majątkiem. Poza tym skutek ewentualnego spełnienia świadczenia zabezpieczyciel wstępuje w prawa wierzyciela (art. 518 § 1 k.c.) i nabywa roszczenie przeciw dłużnikowi głównemu. W związku z tym zwalniające przejście długu głównego wpływa na przyszły stosunek regresowy powstający pomiędzy zabezpieczycielem a nowym dłużnikiem.

Sąd Okręgowy zauważył, że w podobny sposób prawa właściciela nieruchomości chroni art. 68⁴ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece. Regulacje te są przykładem zwiększenia ochrony dłużnika rzeczowego przez wprowadzenie konieczności uzyskanie jego zgody na zmiany zabezpieczonej wierzytelności. Taki zamiar ustawodawcy nie byłby osiągnięty w razie ograniczenia interpretacji art. 525 k.c. do wykładni językowej; w takim przypadku doszłoby do zróżnicowania zakresu ochrony dłużnika hipotecznego w zależności od tego, czy stał się on dłużnikiem na podstawie własnego oświadczenia, czy też skutek nabycia nieruchomości obciążonej już ustanowioną hipoteką.

Jak podkreślił Sąd drugiej instancji, przy świadomości, że na pierwszy plan wysuwa się wykładnia językowa (przy subsydiarności wykładni systemowej i funkcjonalnej), należy rozważyć, czy zachodzą wyjątkowo szczególnie istotne i doniosłe racje prawne, społeczne lub moralne, uzasadniające odstępianie w rozważanej kwestii od wykładni językowej.

A.Z.

III CZP 91/18

„Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania dojdzie do naprawy pojazdu przywracającej ten pojazd do stanu sprzed powstania szkody, odszkodowanie należne poszkodowanemu w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego ograniczone jest do równowartości wydatków faktycznie poniesionych celem naprawy pojazdu, czy też powinno być ustalone jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 14 września 2018 r., II Ca 124/18, K. Longa, M. Grzesik, S. Krajewski)

Sąd Okręgowy przypomniał, że naprawienie szkody przez ubezpieczyciela polega, co do zasady, na zapłaceniu kwoty pieniężnej koniecznej do przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego. Zgodził się, że obowiązek odszkodowawczy pojawia się już z chwilą wyrządzenia poszkodowanemu szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy samochodu i czy w ogóle zamierza go naprawić (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 roku, III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74). Zastrzegł jednak, że stanowiący niezbędną przesłankę dyferencyjnej metody ustalenia szkody stan hipotetyczny majątku poszkodowanego pozwala – zgodnie z dynamicznym charakterem szkody, stanowiącym jej zasadniczą cechę – uwzględniać zmiany, jakie nastąpiły w majątku poszkodowanego po wystąpieniu zdarzenia będącego przyczyną szkody, pozostające w granicach adekwatnego związku przyczynowego.

Sąd drugiej instancji skłonił się do poglądu, że skoro z chwilą wyrządzenia szkody po stronie zobowiązanego do naprawienia szkody powstaje jedynie obowiązek odszkodowawczy, a po stronie poszkodowanego roszczenie o naprawienie szkody, a przy ustalaniu wysokości szkody przez sąd *meriti* istotny jest obecny stan majątkowy poszkodowanego, to o wysokości roszczenia odszkodowawczego nadal istniejącego w czasie orzekania nie powinien świadczyć rozmiar szkody istniejącej w chwili jej wystąpienia, bez względu na to co nastąpiło później. Do-

puścił możliwość przyjęcia, że na skutek różnego rodzaju okoliczności faktycznych, jakie nastąpiły pomiędzy datą wystąpienia szkody a datą orzekania w sprawie o zapłatę należnego odszkodowania, roszczenie to może ulec obniżeniu. Sąd Okręgowy uznał, że naprawienie uszkodzonego w wyniku wypadku samochodu, a później jego sprzedaż nie mogą pozostać bez wpływu na wysokość roszczenia odszkodowawczego przysługującego poszkodowanemu.

M.M.

*

III CZP 92/18

„Czy postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności jest postanowieniem niekończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 359 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 maja 2018 r., II Cz 730/18, M. Ernest, K. Longa, T. Sobieraj)

Sąd drugiej instancji rozważał charakter postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności i przedstawił dwa odmienne poglądy, występujące w judykaturze Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Pierwszy, zgodnie z którym nadanie klauzuli wykonalności następuje w postępowaniu pomocniczym, toczącym się poza ramami sprawy głównej i tylko w celu jej uzupełnienia, wobec czego postanowienie w tym przedmiocie – nadające klauzulę lub odmawiające jej nadania – nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie (por. m.in. postanowienia z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16, oraz z dnia 19 maja 2016 r., III CZ 20/16, niepubl.) Jak zaznaczył Sąd Okręgowy, według tej koncepcji dopuszczalne byłoby uchylenie lub zmiana postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności na podstawie art. 359 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Zgodnie z drugim poglądem, za którym opowiedział się Sąd Okręgowy, wskazane postanowienie należy uznać za postanowienie kończące postępowanie w sprawie. Postępowanie klauzulowe jest według tej koncepcji kwalifikowane jako postępowanie główne (w sprawie), w którym sąd orzeka o dopuszczalności wykonania w drodze egzekucji sądowej

świadczenia stwierdzonego w określonym akcie – tytule egzekucyjnym (uchwała z dnia 28 października 2010 r., III CZP 65/2010, OSNC 2011, nr 3, poz. 27).

Za dominujące w literaturze Sąd Okręgowy uznał stanowisko o autonomicznym charakterze postępowania klauzulowego, tak w stosunku do postępowania rozpoznawczego, poprzedzającego wydanie tytułu egzekucyjnego, jak i w stosunku do postępowania egzekucyjnego we właściwym tego słowa znaczeniu. Wskazuje się, że postępowanie to stanowi stadium pośrednie między postępowaniem rozpoznawczym a wykonawczym, albo też swoisty pomost między procesem lub innym postępowaniem merytorycznym a postępowaniem egzekucyjnym.

Samoistności i odrębności postępowania klauzulowego Sąd drugiej instancji upatrywał w nadawaniu klauzuli wykonalności pozasądowym tytułom egzekucyjnym (np. bankowym i notarialnym). Stwierdził, że jeżeli na podstawie tak powstałego tytułu wykonawczego nie zostanie przeprowadzone właściwe postępowanie egzekucyjne (np. z powodu dobrowolnego zaspokojenia wierzyciela przez dłużnika), postępowanie klauzulowe będzie jedynym postępowaniem sądowym w danej sprawie cywilnej.

M.M.

*

III CZP 93/18

„Czy syndyk masy upadłości w przypadku zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w której upadły posiada udziały, podjętej przed ogłoszeniem upadłości dłużnika, jest związany terminem określonym w artykułe 251 k.s.h.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I AGa 64/18, J. Kaspryszyn, J. Gołaczyński, K. Zawiślak)

Sąd Apelacyjny wskazał, że wprowadzenie stosunkowo krótkich terminów zaskarżania uchwał miało bez wątpienia na celu ochronę uzasadnionych interesów spółki, jej wspólników, organów, a także osób trzecich, których uchwała może dotyczyć. Podkreślił, że podwójny

termin został zakreślony w art. 251 k.s.h. dla osób legitymowanych do wystąpienia z powództwem o uchylenie uchwały, gdyż usytuowanie tej regulacji bezpośrednio po przepisie wskazującym podmioty legitymowane do zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nakazuje w sposób oczywisty powiązać termin zaskarżenia uchwały z kręgiem osób, które ze stosownym powództwem mogą do sądu wystąpić. Takie powiązanie jest nie tylko wynikiem wykładni systemowej, lecz również okazuje się koncepcją uzasadnioną funkcjonalnie.

Sąd drugiej instancji uznał, że zastosowanie tych terminów w odniesieniu do innych podmiotów, które są legitymowane do zaskarżenia uchwał, nie jest oczywiste. Podkreślił, że celem działania syndyka jest nie tylko ochrona interesu jednego podmiotu – wspólnika spółki, w której podjęto zaskarżoną uchwałę, lecz interesu grupowego wierzycieli upadłego wspólnika. Dokonując wykładni przepisów o prawie do zaskarżenia uchwał zgromadzenia wspólników, od tej specjalnej roli syndyka nie można abstrahować.

Sąd Apelacyjny wskazał, że syndyk który jest powołany dopiero w dniu ogłoszenia upadłości likwidacyjnej, nie może działać wcześniej, czyli nie może zaskarżać uchwał na bieżąco, od razu po ich podjęciu. Za logiczne uznał twierdzenie o możliwości uzyskania wiedzy przez syndyka co do podjętych uchwał zgromadzenia wspólników z chwilą objęcia masy i zbadania dokumentów. Stwierdził, że mimo ustawowego podstawienia syndyka w miejsce wspólnika, ocenie powinien podlegać stan wiedzy syndyka, a nie wspólnika, który o podjętej uchwale mógł wiedzieć od chwili jej podjęcia. Postępowanie sądowe będące wynikiem zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników syndyk prowadzi we własnym imieniu, dlatego z jego osobą powinno łączyć się ocenę stanu świadomości o podjętej uchwale i podstawach jej zaskarżenia. Zasadna zatem wydaje się wątpliwość co do zastosowania odnośnie do syndyka podwójnego terminu (terminów) określonego w art. 251 k.s.h., w szczególności w zakresie, w jakim ograniczenie czasowe miałoby dotyczyć okresu sprzed ogłoszenia upadłości, wyłączając tym samym możliwość kontroli sądowej uchwał ewentualnie krzywdzących upadłego (w konsekwencji jego wierzycieli), podjętych przez spółkę, w której upadły jest wspólnikiem.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że jeżeli miałyby w przypadku działania syndyka mieć zastosowanie ograniczenia czasowe odnośnie do zaskarżenia uchwały, to powinny one uwzględniać datę powołania syndyka (ogłoszenia upadłości) i ewentualnie okres ochronny przewidziany w art. 127 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Zmiana religii przez jednego z małżonków może być – w konkretnych okolicznościach – uznana za zawinioną przyczynę rozkładu pożycia małżeńskiego (art. 57 § 1 k.r.o.).

(wyrok z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 609/03, M. Grzelka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, OSNC 2005, nr 7–8, poz. 139; BSN 2005, nr 1, s. 11; MoP 2005, nr 5, s. 262; MoP 2005, nr 17, s. 854; R.Pr. 2005, nr 5, s. 121)

Glosa

Krzysztofa Łukasza Urbanka, Młody Jurysta 2018, nr 3, s. 32

Glosa ma charakter aprobujący.

Co do zasady autor zaaprobował rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, przy czym zaproponował w tym zakresie niewielkie modyfikacje w kwestii, która wprawdzie nie została bezpośrednio poruszona w tezie orzeczenia, jednak ma odzwierciedlenie w treści uzasadnienia. Glosator wsparł pogląd przedstawiony w glosowanym orzeczeniu, starając się dowieść, że zmiana światopoglądu małżonka może skutkować rozpadem pożycia małżeńskiego, a w konsekwencji może być również kwalifikowana jako prawna instytucja winy w rozwodzie. Prowadzone przez autora rozważania, wsparte elementami historycznymi i filozoficznymi, prowadzą do wniosku, że zawarcie małżeństwa nie może, nawet w dalszej konsekwencji, prowadzić do ograniczenia wolności religii i sumienia. W efekcie zmiana religii nie może być zawinioną przyczyną roz-

kładu pożycia małżeńskiego, może być natomiast zawinioną przyczyną naruszenia obowiązków małżeńskich, które – jako działania bezprawne – mogą być przesłanką uznania małżonka za winnego rozkładu pożycia małżeńskiego.

Głosę do omawianego wyroku opracowali wcześniej W. Robaczyński (PS 2006, nr 4, s. 121) oraz A. Sylwestrzak (GSP– Prz.Orz. 2006, nr 1, s. 49).

P.F.

*

Wynagrodzenia notariusza wyznaczonego do dokonania czynności notarialnej na podstawie art. 6 § 4 zdanie drugie w związku z art. 6 § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.) nie podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.).

(uchwała z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 27/14, M. Kocon, B. Myszką, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 4, poz. 39; BSN 2014, nr 6, s. 7; Prok. i Pr. 2015, nr 9, wkładka, s. 44; Rej. 2014, nr 7, s. 169; NPN 2014, nr 3, s. 112)

Glosa

Pauliny Praczy i Jacka Praczy, Rejent 2018, nr 3, s. 84

Glosa ma charakter krytyczny.

W głosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zajął się problemem doliczenia kwoty podatku od towarów i usług do wysokości wynagrodzenia notariusza wyznaczonego do dokonania czynności notarialnej. Sąd Najwyższy przyjął, że wykładnia gramatyczna i funkcjonalna przemawia przeciwko podwyższeniu tego wynagrodzenia o podatek od towarów i usług, jednak autorzy glosy to stanowisko zakwestionowali. W ich ocenie, konstrukcja podatku od towarów i usług, a także zasada neutralności tego podatku, skłaniają do wniosku, że notariusz wyznaczony do dokonania czynności nie powinien ponosić ciężaru tego podatku. Uznanie natomiast, że podatek od towarów i usług zawiera się w wy-

grodzieniu, sprawia, iż całkowity ciężar tego podatku obciąża notariusza. W konsekwencji obciążenia faktycznego, powstałego w związku z opodatkowaniem, nie ponosi odbiorca usług – Skarb Państwa.

W glosie zwrócono ponadto uwagę, że zajęte w uchwale stanowisko odbiega od praktyki notariuszy, którzy wykonując czynności notarialne doliczają do swojego wynagrodzenia podatek od towarów i usług. W ocenie autorów, nie istnieją żadne podstawy do różnicowania sytuacji, w których notariusz pobiera wynagrodzenie od strony tej czynności, oraz tych, w których wynagrodzenie przyznawane jest od Skarbu Państwa.

B.W.

*

teza oficjalna

Spełnia wymaganie oznaczenia terminu w rozumieniu art. 389 § 2 zdanie pierwsze k.c. określenie, że biegnie on od chwili ziszczenia się warunku.

teza opublikowana w „Glosie”

Celem gospodarczym opcji *put* nie jest zwykła sprzedaż udziałów dla osiągnięcia zysku, ale przede wszystkim wyjście ze spółki w odpowiednim z punktu widzenia sprzedającego momencie. Odmienność konstrukcyjna prawa opcji i roszczenia o zawarcie umowy przyrzeczonej nie przesądza o niedopuszczalności kwalifikacji opcji jako jednostronnie zobowiązującej umowy przedwstępnej.

(wyrok z dnia 11 marca 2016 r., I CSK 161/15, J. Górowski, J. Frąckowiak, M. Koba, niepubl.)

Glosa

Iwony Gębusi, Glosa 2018, nr 3, s. 41

Glosa jest aprobująca.

Autorka odniosła się do specyfiki umowy opcji zawartej przez strony na potrzeby regulacji rozporządzania udziałami w spółce z ograniczoną

odpowiedzialnością. W obrocie gospodarczym umowy opcji są skonstruowane z wykorzystaniem różnych instytucji, w tym umowy przedwstępnej. W konsekwencji, w razie niewykonania umowy opcji jej beneficjent może dochodzić wydania przez sąd wyroku zastępującego oświadczenie woli.

Glosatorka zwróciła uwagę, że Sąd Najwyższy dopuścił zamieszczenie klauzul opcyjnych w aktach założycielskich spółek handlowych, co pozwala na powstrzymywanie ryzyka związanego z występującym w praktyce podważaniem legalności wskazanego rozwiązania. Stwierdziła, że jeżeli chodzi o potrzeby obrotu gospodarczego, cenne jest dokonanie wykładni funkcjonalnej art. 389 § 2 zdanie trzecie k.c., pozwalającej na uwzględnienie specyfiki umów przedwstępnych, w tym nawiązujących do instytucji opcji, zawartych pod warunkiem zawieszającym. Praktycznie doniosłe jest również wskazanie, że umowa opcji może zostać skonstruowana w sposób zbliżony do umowy przedwstępnej.

W glosowanym orzeczeniu, zdaniem glosatorki, zabrakło jednak wyraźnego określenia, czy według Sądu Najwyższego zastrzeżenie opcji w „konstytucji” spółki stanowi ograniczenie zbywalności praw udziałowych w spółce w rozumieniu art. 182 k.s.h. (art. 337 § 2 k.s.h.), czy też powinno być interpretowane jako element porozumienia wspólników (akcjonariuszy) materialnie odrębnego od umowy spółki (statutu).

P.G.

*

Upływ oznaczonego w umowie czasu trwania poręczenia nie wyłącza obowiązku poręczyciela zaspokojenia roszczenia, którego wierzyciel dochodzi przed sądem, jeżeli powództwo zostało wytoczone przed upływem tego terminu.

(uchwała z dnia 22 czerwca 2016 r., A. Kozłowska, G. Misiurek, B. Mysza, III CZP 19/16, OSNC 2017, nr 4, poz. 42; BSN 2016, nr 6, s. 8; OSP 2017, nr 10, poz. 94; MoP 2016, nr 14, s. 731; M.Pr.Bank. 2017, nr 11, s. 30)

Glosa

Pawła Księżaka i Katarzyny Duszyńskiej-Misarko, Orzecznictwo Sądów Polskich 2018, nr 9, poz. 87

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorzy opowiedzieli się za niedopuszczalnością zastrzegania terminu w umowach poręczenia. Stwierdzili, że do uznania, iż taka klauzula jest nieważna, nie ma potrzeby sięgania po budzące wątpliwości analogiczne stosowanie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Na poparcie swojego stanowiska wskazali dwa argumenty.

Po pierwsze uznali, że zastrzeżenie takie sprzeciwia się właściwości (naturze) stosunku poręczenia, a ponadto ustawie. Zauważyli, że o ile treść takiej klauzuli stanowiłaby w istocie umowną ingerencję w terminy przedawnienia (w sposób znaczący je skracając), o tyle można rozważyć niezgodność tych klauzul z art. 119 k.c. Podkreślili także, że można uznać, iż klauzula taka jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Oznacza to, że wykracza ona poza zasadę swobody umów gwarantowaną podmiotom prawa cywilnego (art. 353¹ k.c.) i z tej przyczyny jako sprzeczna z ustawą jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.). Zastrzegli, że skoro nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, samo poręczenie pozostaje w mocy (art. 58 § 3 k.c.).

Po drugie, przy przyjęciu, że wskazana klauzula jest terminem końcowym w znaczeniu art. 116 k.c., zastosowanie znajdzie – z mocy odwołania – art. 94 k.c., który stanowi, że warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego pociąga za sobą nieważność czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się za niezastrzeżony, gdy jest rozwiązujący. W stanie faktycznym klauzulę zastrzegającą termin końcowy poręczenia, jako przeciwną ustawie, powinno się uznać za niezastrzeżoną.

Krytyczną glosę do przedmiotowej uchwały opracował A. Szlęzak (OSP 2017, nr 10, s. 6), aprobującą zaś T. Nowakowski (Pal. 2018, nr 3, s. 92). W przeglądach orzecznictwa omówili ją M. Bączyk (M.Pr.Bank. 2017, nr 3, s. 36) oraz W. Wojtaszek-Mik (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa, red. J. Kosonoga, Warszawa 2017, s. 54).

M.M.

1. **Periodyczność publikacji internetowych (art. 7 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz.U. Nr 5, poz. 25 ze zm.)** oznacza ciągłość i cykliczność informowania odbiorców na stworzonej w tym celu stronie, a nie regularność okresów pomiędzy poszczególnymi publikacjami. Możliwość wielokrotnej zmiany treści strony internetowej przez jej aktualizację nie pozbawia jej cechy periodyczności.

2. **Przy ocenie, czy w odniesieniu do publikacji, o której mowa w art. 54b ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 25 ze zm.), zawierającej dane osobowe świadka w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym, występują okoliczności wyłączające bezprawność naruszenia jego dobra osobistego w postaci prywatności, należy uwzględnić odpowiednio art. 13 ust. 2 tej ustawy.**

(*wyrok z dnia 28 października 2016 r., I CSK 695/15, D. Zawistowski, D. Dończyk, B. Myszka, OSNC 2017, nr 6, poz. 73; BSN 2017, nr 2, s. 10; OSP 2017, nr 12, poz. 126*)

Artykuł

Piotra Wasilewskiego, Sąd Najwyższy o art. 54b pr. pras. Kilka uwag na tle wyroku z 28.10.2016 r., I CSK 695/15 (w:) *Qui bene dubitat, bene sciet*, Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Ewie Nowińskiej, red. J. Barta, R. Markiewicz, R. Wasilewski, J. Chwalba, Warszawa 2018, s. 882

Artykuł ma charakter krytyczny.

Zdaniem autora, są dwa obszary, które zasługują na krytykę. Po pierwsze, nie zgadza się on ze sposobem definiowania periodyczności w odniesieniu do prasy. Jego zdaniem, nie ma żadnych przesłanek normatywnych i pozanormatywnych do arbitralnego uznania, że periodyczność oznacza powtarzalność, ale nie co stały okres. Nietrafne, zdaniem autora, jest również stwierdzenie, że pogląd ten jest dominujący w doktrynie, co potwierdzają przytoczone przez niego stanowiska). Ponadto, przychylając się do poglądu mniejszościowego, Sąd Najwyższy nie dodał żadnego nowego argumentu w dyskusji nad interpretacją przesłanki periodyczności, a odejście od jego literalnej wykładni uzasadnił wyłącznie

względnymi funkcjonalnymi, tzn. niedostosowaniem „starej” definicji do obiegu informacji z wykorzystaniem Internetu.

Drugi argument, który autor powołał, odnosi się do zakresu odesłania przewidzianego w art. 54b Pr.pras. i powinności jego stosowania jako punkt wyjścia wszelkich analiz i wyroków z zakresu dóbr osobistych, czego – zdaniem autora – nie dostrzegł Sąd Najwyższy. Podkreślił on jednak, że rozumowanie Sądu Najwyższego, choć prowadzące do ciekawych wniosków, jest chybione. Jego zdaniem, brak propozycji, w jakim zakresie odpowiednie stosowanie w sprawie o ochronę dóbr osobistych zakazu przewidzianego w art. 13 ust. 2 Pr.pras. do publikacji nieperiodycznych wymienionych w art. 54b Pr.pras. przez art. 49 Pr.pras., który jest przepisem karnym. Zdaniem autora, takie rozumowanie jest nieprawidłowe, gdyż ani odesłanie do art. 37, ani do art. 49 Pr.pras. nie uzasadnia stosowania (także odpowiednio) zakazów wymienionych w art. 13 ust. 2 Pr.pras. do publikacji nieperiodycznych w procesach o ochronę dóbr osobistych.

Konkludując, autor stwierdził, że omawiany wyrok dowodzi, iż wciąż nie ma utrwalonego stanowiska orzecznictwa w tak fundamentalnych sprawach jak pojęcie „prasa” oraz zasady odpowiedzialności za naruszenia w publikacjach nieperiodycznych, o których mowa w art. 54b Pr.pras. Dodał, że analizowany wyrok Sądu Najwyższego należy ocenić jako krok wstecz i rozmycie granic stosowania Prawa prasowego do publikacji internetowych, co z nie wpływa korzystnie ani na pewność prawa, ani na rozwój nowych technologii przekazu informacji.

Wyrok był również glosowany przez P. Księżaka (OSP 2017, nr 12, poz. 126).

J.B.

*

Rozporządzenie nr 50 Wojewody Mazowieckiego z dnia 7 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Dz.Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 156, poz. 4276) obowiązywało do dnia wejścia w życie uchwały nr 76/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia ob-

szaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Dz.Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 128, poz. 4086).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 22 listopada 2016 r., III CZP 62/16, D. Zawistowski, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, J. Gudowski, A. Piotrowska, M. Szulc, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 4, poz. 39; OSP 2017, nr 11, s. 61; Prok. i Pr. 2017, nr 4, wkładka, s. 30; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2017, nr 1, s. 202)

Glosa

Łukasza Ptaka, (w:) *Qui bene dubitat, bene sciet*, Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Ewie Nowińskiej, red. J. Barta, R. Markiewicz, R. Wasilewski, J. Chwalba, Warszawa 2018, s. 578

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zaznaczył, że jego komentarz ogranicza się jedynie do fragmentu uzasadnienia uchwały dotyczącego skutków nowelizacji art. 135 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 799), dokonanej przez art. 19 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. Nr 175, poz. 1462 ze zm. – dalej: „ustawa z dnia 29 lipca 2005 r.”), który wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2008 r.

Wskazał, że komentowana uchwała dotyczy mocy obowiązującej aktów prawa miejscowego, zależności ważności aktu niższego rzędu od aktu wyższego rzędu, a więc i reguł walidacyjnych opisanych w załączniku do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016, poz. 283 ze zm.).

Stwierdził, że kluczowy jest wyrażony w uchwale pogląd, że art. 47 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., w którym zastrzeżono, iż akty prawa miejscowego wydane na podstawie przepisów zmienianych tą ustawą zachowują moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez organy przejmujące zadania i kompetencje, nie dotyczył wyłącznie aktów wydanych przed dniem jej wejścia w życie.

Zdaniem glosatora, przeciwko stanowisku zajętemu w uchwale przemawia charakter metanormy zawartej w art. 47 ust. 2 ustawy z dnia

29 lipca 2005 r. oraz wykładnia językowa tego przepisu, a ponadto wykładnia systemowa art. 47 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. oraz reguły prawidłowej legislacji określone w § 33 ust. 1 i § 36 zasad techniki prawodawczej. Zaznaczył, że art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. zawierał metanormę, zatem przedmiotem jego regulacji była moc obowiązująca innych przepisów.

Konkludując stwierdził, że rola art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. wyczerpała się z dniem jego wejścia w życie, tj. z dniem 1 stycznia 2006 r., może on mieć zatem zastosowanie wyłącznie do aktów wykonawczych i aktów prawa miejscowego wydanych do dnia 1 stycznia 2006 r.

Głosę częściowo krytyczną opracował G. Wierczyński (OSP 2017, nr 11, poz. 110).

K.G.

*

Samoistny posiadacz nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste może nabyć jej własność przez zasiedzenie.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 9 grudnia 2016 r., III CZP 57/16, D. Zawistowski, D. Dończyk, J. Gudowski, A. Kozłowska, H. Pietrkowski, M. Romańska, K. Zawada, OSNC 2017, nr 5, poz. 51; BSN 2016, nr 12, s. 12; MoP 2017, nr 1, s. 3; Prok. i Pr. 2017, nr 5, wkładka, s. 40; Rej. 2017, nr 1 s. 140; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2017, nr 1, s. 202)

Glosa

Dominika Biereckiego, Prawo i Więź 2018, nr 1, s. 66

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor wskazał, że stanowisko zajęte w podjętej uchwale ma uzasadnienie w przyjętym w nauce prawa cywilnego charakterze stosunków prawnych powstających w przypadku ustanowienia prawa użytkowania wieczystego.

Podniósł, że z okoliczności sprawy wynika, iż wnioskodawcy korzystali z oddanej w użytkowanie wieczyste nieruchomości oraz pobierali z niej pożytki, przy czym nie wykonywali tych uprawnień w granicach określonych przez umowę o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste.

Zdaniem autora, należy więc przychylić się do stanowiska Sądu Najwyższego, który uznał, że wnioskodawcy nabyli przez zasiedzenie prawo własności gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste.

Glosator wskazał, że w omawianej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził, iż wskutek nabycia prawa własności gruntu przez wnioskodawców wygasło jednocześnie prawo użytkowania wieczystego, ponieważ prawo takie nie może istnieć na gruncie innego właściciela niż Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego. Autor wskazał, że wygaśnięcie użytkowania wieczystego oznacza, iż powrotne zastosowanie znajduje zasada *superficies solo cedit* (art. 48 k.c.), posadowione zatem na gruncie oddanym w użytkowanie wieczyste nieruchomości, stanowiące własność użytkownika wieczystego, staną się częściami składowymi gruntu i własnością wnioskodawców.

Zaakcentował, że powstaje wątpliwość, czy w razie wygaśnięcia użytkowania wieczystego w wyniku zasiedzenia własności gruntu będzie miał zastosowanie art. 33 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 121 – dalej: „u.g.n.”), z którego wynika, iż w razie wygaśnięcia użytkowania wieczystego na skutek rozwiązania umowy przed upływem okresu na jaki grunt został oddany w użytkowanie wieczyste, użytkownikowi wieczystemu przysługuje wynagrodzenie za wzniesione przez niego i nabyte na własność budynki i inne urządzenia. Podniósł, że mając na względzie, iż art. 240 k.c. przewiduje przesłanki rozwiązania umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste przed upływem określonego w umowie terminu, *lege non distinguente* należy stwierdzić, że w art. 33 ust. 2 zdanie pierwsze u.g.n. mowa jest o rozwiązaniu umowy, a taki skutek następuje *ex lege* w wyniku zasiedzenia własności nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste. Zdaniem glosatora, właściciel, który nabył grunt oddany w użytkowanie wieczyste przez zasiedzenie, będzie zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia na rzecz użytkownika wieczystego za budynki i urządzenia wzniesione przez niego lub nabyte na własność.

Glosy sporządzili również: T. Nowakowski (Rej. 2017, nr 10, s. 100), A. Kappel (Pal. 2018, nr 1–2, s.), P. Bender (Rej. 2017 nr 12, s. 84) oraz J.P. Spierzak (Rej. 2018, nr 8, s. 85). Uchwałę omówili: M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2017, nr 1–2, s. 195), E. Stawicka

w opracowaniu „Czy prawnie dopuszczalne jest zasiedzenie własności nieruchomości, na której ustanowione zostało prawo wieczystego użytkowania na rzecz innego podmiotu aniżeli zasiadający?” (Pal. 2017, nr 7–8, s. 183) oraz E. Grebieniow (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa, red. J. Kosonoga, Warszawa 2017, s. 23).

K.G.

*

Do wykazania przeniesienia posiadania (...) służebności przesyłu na uczestnika postępowania nie było konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa infrastrukturalnego, znajdujące się wewnątrz, na lub ponad gruntem istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez uczestnika (...) W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom, przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy.

(postanowienie z dnia 2 marca 2017 r, V CSK 356/16, J. Górowski, M. Bączyk, B. Lewandowska, niepubl.).

Glosa

Piotra Jana Lewandowskiego, Państwo Prawne 2017, nr 1, s. 191

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor glosy wskazał, że poglądy Sądu Najwyższego wyrażone przez skład orzekający w omawianym postanowieniu zasługują na aprobatę. Wpisują się w ugruntowane orzecznictwo dotyczące służebności, w szczególności zaś kwestii zasiedzenia służebności przesyłu. Pewnym *novum*, w ocenie glosatora, jest przedstawienie rozwiązania kwestii chwili początkowej posiadania, od którego należy liczyć czas zasiedzenia służebności przesyłu i który określa dobrą lub złą wiarę

posiadacza. W tym aspekcie Sąd Najwyższy potwierdził wcześniejsze stanowisko, że Istniała możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego, także przed wejściem w życie art. 305¹–305⁴ k.c. W efekcie skoro poprzednik prawny uczestnika, jako państwowe przedsiębiorstwo energetyczne, wykonywał na podstawie art. 128 § 2 k.c. w imieniu własnym względem zarządzanego mienia ogólnonarodowego w postaci linii napowietrznej uprawnienia płynące z własności państwowej według reguł prawa cywilnego, to granice tego wykonywania mieściły się w dyspozycji normy zawartej w art. 140 k.c. Tym samym poprzednik ten wykonywał władztwo nad linią napowietrzną, mogące prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej, z tym zastrzeżeniem że do czasu obowiązywania art. 128 k.c. nabycie takiego prawa mogło nastąpić do jednolitego funduszu własności państwowej. W dniu 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe sprawujące dotychczas zarząd mieniem Skarbu Państwa przez modyfikację treści art. 128 k.c. uzyskały zdolność do nabywania składników majątkowych na własność.

Jednocześnie wskazano, że do wykazania posiadania służebności przesyłu nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, iż urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa infrastrukturalnego, znajdujące się wewnątrz, na lub ponad gruntem istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom, przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy.

P.F.

*

Dopuszczalne jest zawarcie umowy zrzeczenia się prawa do zachowku (art. 1048 k.c.).

(uchwała z dnia 17 marca 2017 r., III CZP 110/16, L. Koper, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2017, nr 12, poz. 134; BSN 2017, nr 3,

s. 11; MoP 2017, nr 8, s. 395; Rej. 2017, nr 4, s. 165; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2017, nr 2, s. 194)

Glosa

Tomasza Jasiakiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2018, nr 9, poz. 86

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Autor uznał komentowane orzeczenie za kolejne rozstrzygnięcie, w którym Sąd Najwyższy, kierując się słusznymi intencjami, dopuścił możliwość posługiwania się przez spadkodawców instrumentami prawnymi nieprzewidzianymi przez ustawę, w celu uregulowania stosunków prawnych na wypadek śmierci.

Glosator wyraził nadzieję, że orzeczenie skłoni ustawodawcę do uzupełnienia katalogu czynności prawnych *mortis causa* o umowę o zrzeczenie się prawa do zachowku. Uznał za trafne zapatrywanie Sądu Najwyższego dotyczące istnienia zasługujących na uwzględnienie i ochronę prawną interesów spadkobierców w tym zakresie. Uwypuklił jednak dwie zasadnicze wątpliwości.

Po pierwsze, Sąd Najwyższy zakwestionował wyniki wykładni historycznej, oparte na porównaniu regulacji dekretu – Prawo spadkowe oraz rozwiązań przyjętych w kodeksie cywilnym z 1964 r. Nie zgodził się z poglądem, że brak normatywnej regulacji danego typu umowy nie oznacza jej wykluczenia z systemu prawa. Zakwestionował pogląd, że dozwolone jest tylko to, co zostało wyraźnie uregulowane. Zdaniem glosatora, wobec wyraźnego uregulowania zrzeczenia się prawa do zachowku w przepisach dekretu – Prawo spadkowe, pominięcie jej w przepisach kodeksu cywilnego należy uznać za w pełni zamierzone działanie ustawodawcy.

Po drugie, *de lege lata* – wbrew glosowanej uchwale – stanowisko dopuszczające możliwość zawarcia umowy o zrzeczenie się prawa do zachowku nie ma podstawy normatywnej. Komentator zarzucił, że Sąd Najwyższy nie przykłada wystarczającej wagi do tego, iż katalog czynności prawnych *mortis causa*, ze względu na specyfikę tego rodzaju czynności, ma charakter zamknięty.

Glosy aprobujące opracowali: P. Księżak (Rej. 2017, nr 9, s. 124) i P. Bender (Rej. 2018, nr 5, s. 65 – *vide* niżej), a glosą krytyczną T. Justyński (OSP 2018, nr 11, poz. 109). Uchwałę omówił także A. Grebieniow (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa za rok 2017, red. J. Kosonoga, Warszawa 2018, s. 136).

M.M.

*

Glosa

Patryka Bendera, Rejent 2018, nr 5, s. 65

Glosa jest aprobująca.

Akceptując przedstawione w uzasadnieniu uchwały argumenty, autor glosy podkreślił, że Sąd Najwyższy trafnie uznał, iż z nierecypowania określonych przepisów dekretu z dnia 8 października 1946 r. – Prawo spadkowe nie można wyprowadzić wniosku o niedopuszczalności zawarcia umowy zrzeczenia się prawa do zachowku.

W ocenie glosatora, umowę o zrzeczenie się prawa do zachowku należy kwalifikować jako wariant umowy o zrzeczenie się dziedziczenia, cechujący się ograniczonymi skutkami. Skutek tej umowy polega na wyłączeniu powstania prawa do zachowku po stronie objętych zrzeczeniem osób, tak jakby nie dożyły one otwarcia spadku. Autor glosy zwrócił także uwagę na istotne znaczenie uchwały dla obrotu prawnego.

B.W.

*

Małżonek przedsiębiorcy udzielający poręczenia wekslowego za jego zobowiązania wynikające z umowy leasingu może być uznany za konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

(wyrok z dnia 10 maja 2017 r., I CSK 477/16, B. Myszka, A. Piotrowska, B. Dobrowolski, niepubl.)

Omówienie

Szymona Słotwińskiego, Ochrona konsumencka osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą lub zawodową – uwagi na tle

wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2017 r., sygn. I CSK 477/16, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2018, nr 5, s. 19

Omówienie ma charakter częściowo aprobujący.

Omawiane orzeczenie dotyczyło poręczenia wekslowego dokonanego przez małżonkę przedsiębiorcy na zabezpieczenie zawieranej przez niego umowy leasingu. Po niewykupieniu weksla przez pozwaną w żądanym terminie leasingodawca wystąpił do sądu z powództwem o zapłatę. Pozwana podniosła zarzut braku możliwości zapoznania się z treścią weksla, deklaracji wekslowej i umowy leasingu przed udzieleniem poręczenia w związku z użyciem przez spółkę finansującą wzorca deklaracji wekslowej zawierającej oświadczenie poręczycielki, niezgodnionego z nią indywidualnie. Pozwana powoływała się na status konsumenta ustanowiony w art. 22¹ k.c. Sąd Najwyższy przekazał sprawę do ponownego rozpoznania ze względu na niedostatecznie ustalony stan faktyczny, zajął jednak stanowisko, że małżonek przedsiębiorcy poręczający jego zobowiązanie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej co do zasady może być uznany za konsumenta.

Autor zwrócił uwagę na ewolucję zachodzącą w obrocie handlowym, która prowadzi do coraz częstszego sięgania przez przedsiębiorców po standardy wypracowane w obrocie konsumenckim również podczas dokonywania czynności prawnych z drugim przedsiębiorcą. Dzieje się tak ze względu na coraz częstsze wątpliwości co do charakteru działań osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zachowanie jednakowych standardów powinno – zdaniem autora – prowadzić do uniemożliwienia takiej osobie fizycznej wykorzystania swojego położenia przeciwko kontrahentowi.

De lege lata autor podkreślił jednak, że jeśli tylko wystąpią przesłanki wyrażone w art. 22¹ k.c., to dana osoba powinna zostać uznana za konsumenta, niezależnie od rodzaju czynności prawnej, której dokonuje oraz niezależnie od jej poziomu wiedzy i doświadczenia. W tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego spotykał się z aprobatą glosatora.

Autor zaakcentował jednak szczególny problem niejednoznacznego rozumienia przesłanki bezpośredniego związku czynności prawnej z działalnością gospodarczą oraz wyraził przekonanie, że z zakresu art. 22¹ k.c. wyłączone są również sytuacje, w których czynność prawna

dokonywana przez osobę fizyczną ma jedynie związek pośredni z wykonywaną działalnością gospodarczą lub zawodową. Podkreślił, że w doktrynie przyjmuje się najczęściej kryterium zbieżności typu i przedmiotu czynności prawnej z zakresem działalności gospodarczej. W szczególności autor wskazał, że w rezultacie obecnie przyjętej wykładni art. 22¹ k.c. wszelkie czynności prawne zmierzające do zabezpieczenia cudzego długu będą objęte ochroną konsumencką, nie zgadzając się z takim rozszerzeniem ochrony zapewnionej w tym przepisie.

Konkludując, autor zaproponował nowe rozumienie spornych pojęć użytych w art. 22¹ k.c. W jego ocenie, bezpośredni związek powinien być rozumiany nie jako typowe powiązanie kauzalne między czynnością a działalnością profesjonalną, lecz jako funkcjonalnie potrzebne do osiągnięcia celu działalności profesjonalnej. Pośrednie powiązanie powinno być natomiast oceniane przez pryzmat indyferentności wobec działalności gospodarczej, a nie poprzez funkcjonalną atypowość dokonywanej czynności względem prowadzonej działalności profesjonalnej.

An.D.

*

Jeżeli wkład wniesiony do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy do majątku wspólnego wspólnika i jego małżonka, również udział w spółce objęty przez wspólnika wchodzi w skład tego majątku.

(uchwała z dnia 7 lipca 2017 r., III CZP 32/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski. K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 5, poz. 57; BSN 2016, nr 7, s. 8; MoP 2016, nr 16, s. 837; MPH 2017, nr 1, s. 41)

Glosa

Łukasza Kantora, Glosa 2018, nr 3, s. 50

Glosa jest częściowo aprobująca.

Glosa dotyczy problematyki nabycia lub objęcia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przez jednego ze współmałżonków za środki wchodzące do wspólnej masy majątkowej. Glosator wskazał, że zagadnienie to jest problematyczne i wywołuje wiele kontrowersji,

gdyż istnieje deficyt rozwiązań ustawowych regulujących je w sposób jednoznaczny, oraz to, że zagadnienie to leży na styku dwóch niedostosowanych do siebie w wielu aspektach gałęzi prawa – gospodarczego oraz rodzinnego.

Glosator zaaprobował tezę uchwały, jednakże krytycznie ocenił część uzasadnienia w zakresie powołanego orzecznictwa, dokonując pogłębionej analizy w tym przedmiocie. Wątpliwość, zdaniem autora glosy, wywołuje pogląd, że udział nabyty (objęty) ze środków pochodzących z majątku wspólnego tylko przez jednego z małżonków wchodzi w skład masy majątku wspólnego małżonków, jednak współnikiem lub akcjonariuszem staje się tylko ten z małżonków, który był stroną czynności prawnej dotyczącej przedmiotowego nabycia. Przyjęcie takiego poglądu jest, zdaniem autora glosy, sprzeczne z poszanowaniem wynikającej z prawa rodzinnego zasady równouprawnienia małżonków do majątku wspólnego, a także podważa podstawową gwarancję wynikającą z prawa spółek w zakresie bezpieczeństwa w funkcjonowaniu spółek kapitałowych.

Głosę aprobującą do uchwały opracowała B. Trybulińska (Glosa 2017, nr 3, s. 51) oraz K. Jaszczuk (MoP 2017, nr 24, s. 1343), a aprobującym komentarzem opatrzyli Ł. Sieczka i J. Szewczyk (MoP 2017, nr 19, do-datek, s. 24). W przeglądach orzecznictwa omówili ją: M. Strus-Wołos (Pal. 2016, nr 11, s. 108), P. Popardowski (Glosa 2017, nr 1, s. 5) oraz T. Szczurowski (PUG 2017, nr 2, s. 34).

P.G.

*

W razie uznania decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) za nieważną, ustaje przyczyna, uniemożliwiająca dochodzenie przez przedsiębiorstwo przesyłowe stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej (art. 292 k.c.) o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.).

(wyrok z dnia 13 lipca 2017 r., I CSK 737/16, G. Misiurek, W. Katner, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 51; BSN 2018, nr 2, s. 10; OSP 2018, nr 9, poz. 89; NPN 2018, nr 1, s. 106)

Glosa

Małgorzaty Balwickiej-Szczyrby, Orzecznictwo Sądów Polskich 2018, nr 9, poz. 89

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentatorka zgodziła się z tezą, że decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości jest trwałym tytułem prawnym do nieruchomości, na której zlokalizowano urządzenia przesyłowe. Zaaprobowała pogląd, że skoro taka decyzja została uznana za nieważną, to zniweczony został *ex tunc* tytuł prawny do nieruchomości, a tym samym zaistniała nie tylko możliwość, lecz wręcz konieczność ponownego uregulowania korzystania z nieruchomości zabudowanej urządzeniami przesyłowymi. Autorka uznała za trafne stanowisko Sądu Najwyższego przyjmujące dobrą wiarę posiadacza służebności, gdyż decyzja o charakterze wywłaszczeniowym została skutecznie pozyskana i istniała w obrocie prawnym aż do stwierdzenia jej nieważności. Stanowisko to jest zasadne, gdyż przyczyną stwierdzenia nieważności nie były względy merytoryczne samego zezwolenia na przeprowadzenie linii energetycznej, lecz wydanie decyzji na nieżyjącego już w tamtej chwili właściciela nieruchomości.

M.M.

*

teza oficjalna

1. Błąd co do rozkładu wzajemnych ryzyk w powiązanych ze sobą gospodarczo i funkcjonalnie przeciwstawnych umowach opcji walutowych, stanowiących tzw. strukturę zerokosztową, może uzasadniać uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli (art. 84 k.c.).

2. Po upływie terminu do implementacji dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (Dz.Urz. UE L 145, s. 1 – dyrektywa „MiFID”), standard obowiązku informacyjnego banku w zakresie terminowych operacji finansowych (art. 5 ust. 2

pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1988), w tym terminowych umów opcji walutowych, należało określać – z uwzględnieniem nakazu wykładni zgodnej z dyrektywą – według wskazówek wynikających z dyrektywy 2004/39/WE.

teza opublikowana w „Monitorze Prawa Bankowego”

Element premii opcyjnej można traktować jako typowy składnik umowy opcji, co nie oznacza, że strony w ramach przysługującej im swobody kontraktowej nie mogą zagadnienia tego uregulować odmiennie. W szczególności w złożonych układach stosunków prawnych i gospodarczych wynagrodzenie za wystawienie opcji może przybrać inną postać. Strony mogą także uzgodnić, że premia nie zostanie pobrana ze względu na inne świadczenie, które wystawca opcji uzyska od opcjobjorcy z tytułu innego, acz związanego stosunku prawnego.

(wyrok z dnia 8 września 2017 r., II CSK 845/16, K. Zawada, P. Grzegorzczuk, M. Romańska, R.Pr., Zeszyty Naukowe, 2018, nr 1, s. 159; M.Pr. Bank. 2018, nr 9, s. 31)

Glosa

Mateusza Królikowskiego, Monitor Prawa Bankowego 2018, nr 9, s. 47

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Zdaniem autora, należy zaakceptować ogólne założenie, że sam charakter umowy opcji jako ściśle związanej z elementem ryzyka nie wyłącza z definicji możliwości powoływania się przez stronę takiej umowy na regulację wad oświadczenia woli. Wskazał, że błąd co do zakresu podejmowanego ryzyka nie dotyczy czynności prawnej i nie zezwala na uchylenie się od skutków złożonego oświadczenia woli, dlatego – w jego ocenie – nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zajęтым w omawianym orzeczeniu, iż przeprowadzenie bardziej wnikliwej analizy co do charakteru prawnego zawartej przez strony umowy mogłoby dawać podstawy do przyjęcia wniosku, zgodnie z którym błąd do-

tyczył treści czynności prawnej. Dodał, że taka teza byłaby prawidłowa jedynie wtedy, gdyby z treści złożonych przez strony oświadczeń woli wynikało, iż umowa nie niesie za sobą dla przedsiębiorcy znaczącego ryzyka związanego z możliwością zmiany kursu waluty.

Podkreślił, że nie można zgodzić się również ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, który zaakcentował znaczenie „kosztu” (w znaczeniu ekonomicznym) nabycia opcji, gdyż jest to okoliczność, która ma znaczenie z punktu widzenia innej przesłanki błędu określonej w art. 84 k.c., tj. z punktu widzenia istotności błędu. Autor zaznaczył, że prezentowane przez Sąd Najwyższy stanowisko w konsekwencji prowadzi do zatarcia różnic pomiędzy przesłanką istotności a wymogiem, zgodnie z którym błąd ma dotyczyć treści czynności prawnej.

Glosator podzielił natomiast stanowisko Sądu Najwyższego, że błąd może zostać wywołany brakiem udzielenia informacji, nie tylko wtedy, gdy kontrahent ma świadomość błędu strony lub może ten błąd z łatwością zauważyć, lecz również wtedy, gdy na kontrahencie ciążyą określone obowiązki informacyjne w fazie przedkontraktowej. Dodał, że zakładając, iż taki błąd dotyczył treści czynności prawnej, należałoby zweryfikować, czy rzeczywiście był on subiektywnie istotny.

M.K.

*

teza oficjalna

Ocena dopuszczalności rozpowszechnienia wizerunku w publikacji prasowej, bez zgody osoby przedstawionej, wymaga uwzględnienia – oprócz kryterium rozpoznawalności i związku między wykonaniem wizerunku, a pełnieniem funkcji publicznych (art. 81 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r., jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 880) – treści i formy publikacji oraz jej doniosłości z punktu widzenia debaty publicznej, a także wartości informacyjnej wizerunku i jego związku z treścią publikacji. Należy także uwzględniać orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące wolności wyrażania opinii, obejmującej również rozpowszechnianie fotografii (art. 10 Konwencji o Ochronie Praw

Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie, dnia 4 listopada 1950 r., Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

teza opublikowana w „Palestrze”

1. Na tle art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r. poz. 880) w związku z art. 1, art. 6 i art. 14 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24) w niektórych sytuacjach uzasadniona i dopuszczalna z punktu widzenia debaty publicznej może być wypowiedź słowna dotycząca konkretnej osoby, nie jednak rozpowszechnienie jej wizerunku. Dostrzec trzeba w tej mierze, że ujawnienie wizerunku, jeżeli nie należy on do domeny publicznej, stanowi zazwyczaj dalej idącą ingerencję w autonomię informacyjną jednostki, umożliwia bowiem rozpoznanie i uchyla anonimowość w szerszym kręgu relacji interpersonalnych. Jeżeli ujawnienie wizerunku następuje w krytycznym kontekście, powoduje ono ryzyko dalej idącego napiętnowania osoby przedstawionej. Dotyczy to zwłaszcza zwykłych sytuacji życia codziennego, objętych często sferą życia prywatnego, w których jednostka nawiązuje kontakty z innymi osobami bez ujawniania swojej tożsamości. Konieczna jest zatem każdorazowa wnikliwa analiza, czy z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy, w tym wartości informacyjnej, jaką niesie za sobą fotografia, jej publikacja była dopuszczalna.

2. Nie jest zasadna publikacja wizerunku w sytuacji gdy nie była ona potrzebna do wzmocnienia wiarygodności przekazu, skoro prawdziwość informacji co do jej istoty nie była kwestionowana.

3. Jakkolwiek zgodnie z art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie, dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) granice wypowiedzi prasowej wobec członków służby publicznej są szersze niż wobec osób prywatnych, nie można jednak twierdzić, aby osoby te świadomie wystawiały się na kontrolę i krytykę dziennikarską w zakresie każdej wypowiedzi i każdego swojego uczynku na równi z politykami.

(wyrok z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 51/17, J. Frąckowiak, P. Grzegorzycyk, B. Ustjanicz, OSNC 2018, nr 9, poz. 90; BSN 2018, nr 3, s. 10)

Glosa

Macieja Wróbla, *Palestra* 2018, nr 7–8, s. 124

Glosa ma charakter aprobujący.

W ocenie glosatora, w glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy trafnie wyważył krzyżujące się wartości konstytucyjne takie jak wolność prasy, wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji oraz przeciwnie prawo do ochrony życia prywatnego. Z tej perspektywy autor glosy podkreślił, że ujawnienie wizerunku danej osoby może wywołać nieodwracalne szkody w życiu prywatnym człowieka, a naruszenia takiego nie da się skutecznie usunąć, w szczególności gdy wizerunek został rozpowszechniony w internecie i mogła się z nim zapoznać nieograniczona grupa osób. Wobec tego za trafne uznał przyjęte w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia stanowisko, że na tle art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r. poz. 880) w związku z art. 1, 6 i 14 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24) w niektórych sytuacjach uzasadniona i dopuszczalna z punktu widzenia debaty publicznej może być wypowiedź słowna dotycząca konkretnej osoby, jednak nie rozpowszechnianie jej wizerunku.

Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy trafnie uwypuklił także różnice pomiędzy osobami pełniącymi funkcje publiczne a osobami publicznymi (powszechnie znanymi). Autor glosy omówił te pojęcia, podkreślając, że – choć brak normatywnej definicji – ich wykładnia ukształtowała się w orzecznictwie sądów i Trybunału Konstytucyjnego. Pozycję osoby publicznej w zakresie ochrony dóbr osobistych cechuje swoisty brak symetrii; jej życie i działalność, będące przedmiotem szczególnego zainteresowania społecznego, podlegają ocenom i krytyce w szerszym zakresie, zatem wobec wyłączenia bezprawności naruszeń, musi ona znosić więcej. Zdaniem autora, można przyjąć, że w przypadku osoby pełniącej funkcję publiczną, jeżeli nie jest ona powszechnie znana, nie ma konieczności upubliczniania jej wizerunku w danej publikacji. W przypadku natomiast osoby pełniącej funkcję publiczną, która równocześnie jest powszechnie znana i jej wizerunek pojawiał się już wcześniej w publikacjach prasowych, dany artykuł można opatrzyć wizerunkiem danej osoby, jednak zawsze wymaga to rozważenia okoliczności konkretnej

sprawy w kontekście prawa do ochrony życia prywatnego oraz znaczenia rozpowszechnienia wizerunku dla debaty publicznej.

Glosowany wyrok został omówiony przez M. Czajkowską-Dąbrowską (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa za rok 2017, red. J. Kosonoga, Warszawa 2018, s. 68).

Ag.D.

*

1. Zarzuty odwołania od wyboru najkorzystniejszej oferty, o którym mowa w art. 180 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2164 ze zm.) mogą obejmować także zaniechanie wykluczenia wykonawcy, który złożył ofertę wybraną przez zamawiającego lub zaniechanie odrzucenia oferty, która powinna podlegać odrzuceniu.

2. Artykuł 198f ust. 2 zdanie czwarte ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2164 ze zm.) wyłącza możliwość uchylecia przez sąd okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. postanowienia Krajowej Izby Odwoławczej o odrzuceniu odwołania.

(uchwała z dnia 17 listopada 2017 r., III CZP 58/17, A. Kozłowska, M. Romańska, K. Tyczka-Rote; OSNC 2018, nr 5, poz. 50, s. 19; BSN 2017, nr 11, s. 10; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2018, nr 1, s. 162)

Glosa

Pawła Falenty, Palestra 2018, nr 7–8, s. 130

Glosa ma charakter aprobujący.

W ocenie glosatora, szczególnie istotna jest pierwsza teza glosowanej uchwały, odnosząca się do możliwości sformułowania zarzutów odwoławczych przy zamówieniach poniżej progów unijnych. Autor glosy omówił szczegółowo dotychczasowe orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej i sądów okręgowych dotyczące interpretacji przesłanki wniesienia odwołania do tego organu uregulowanej w art. 180 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst:

Dz.U. z 2015 r., poz. 2164 ze zm.). Przedstawił dwa główne nurty tego orzecznictwa, obejmujące – z jednej strony – orzeczenia przyjmujące wąską literalną wykładnię pojęcia „wybór najkorzystniejszej oferty” oraz – z drugiej strony – przyjmujący szeroką celowościową wykładnię tego pojęcia, do którego przychylił się Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale. Autor glosy poddał krytyce argumentację przywoływaną na poparcie pierwszego stanowiska jako zasadniczo niespójną z ogólnymi zasadami obowiązującymi w prawie zamówień publicznych. Podkreślił, że zajęte przez Sąd Najwyższy stanowisko prowadzi natomiast do wzmocnienia pozycji wykonawcy w postępowaniu odwoławczym poprzez zrównanie czynności zamawiającego w postaci zaniechań z działaniami.

Glosator odniósł się również z aprobatą do drugiej tezy uchwały, za-uważając, że Sąd Najwyższy trafnie doprecyzował zakres kompetencji przyznanych sądowni w postępowaniu wywołanym skargą na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej.

Ag.D.

prawo cywilne procesowe

Sąd rozpoznający sprawę w przedmiocie przyjęcia osoby, o której mowa w art. 23 i 24 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 546), do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody, nie jest związany podstawą prawną przyjęcia wskazaną w zawiadomieniu kierownika szpitala.

(uchwała z dnia 8 listopada 2016 r., III CZP 66/16, L. Koper, M. Koba, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 7–8, poz. 78; BSN 2016, nr 11, s. 6)

Glosa

Jana Ciechorskiego, Glosa 2018, nr 3, s. 112

Glosa jest aprobująca.

Glosator zwrócił uwagę, że komentowane rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego ma istotne znaczenie dla interpretacji przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Jego zdaniem, w orzeczeniu trafnie

zwrócono uwagę na różnice pomiędzy przyjęciem bez zgody do szpitala psychiatrycznego na podstawie art. 23 ust. 1 a przyjęciem w trybie art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Różnice te dotyczą przesłanek i skutków przyjęcia na podstawie wyżej wskazanych przepisów, nie zaś samego przyjęcia, gdyż zasady i tryb przyjęcia regulowane są przepisami art. 23 ust. 2–5, a do ich stosowania przy przyjęciu na obserwację wprost odsyła art. 24 ust. 3 tej ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Glosator zauważył również, że Sąd Najwyższy uznał, iż do pogodzenia zagwarantowania praw przysługujących choremu oraz celu regulacji ustawowych dotyczących przymusowego przyjęcia do szpitala psychiatrycznego najwłaściwsze jest przyjęcie poglądu o niezwiązaniu sądu opiekuńczego podstawą prawną wskazaną w zawiadomieniu kierownika szpitala psychiatrycznego. Takie stanowisko zapobiega pochopnemu przyjmowaniu bez zgody do szpitala psychiatrycznego.

Autor glosy stwierdził, że w glosowanej uchwale zasadnie podniesiono, iż w procesie cywilnym obowiązuje zasada *iura novit curia*, od której wyjątek stanowi postępowanie w sprawie przymusowego przyjęcia do szpitala psychiatrycznego, ustawodawca bowiem wymaga, aby lekarz przyjmujący bez zgody, a także kierownik szpitala psychiatrycznego podali podstawę prawną tego przyjęcia.

Glosator stwierdził również, że nie powinno budzić zastrzeżeń twierdzenie Sądu Najwyższego o braku związania sądu opiekuńczego podstawą prawną przyjęcia do szpitala psychiatrycznego wskazaną w zawiadomieniu dokonywanym przez kierownika tego szpitala. W przypadku przyjęcia osoby bez zgody w trybie nagłym dochodzi do zastosowania prawa, przez które należy rozumieć władczą kwalifikację przez upoważniony w przepisach ustawowych organ danej sytuacji faktycznej pod określoną normę prawną. W ocenie glosatora, w inny sposób nie można zakwalifikować przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego na podstawie art. 23 lub 24 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego jak tylko jako stosowanie prawa.

Dalej glosator stwierdził, że przyjmując zasadność argumentów podnoszonych w orzecznictwie, a przytoczonych w glosowanej uchwale, należałoby przyjąć, iż szpital będzie ponosił odpowiedzialność jedynie wtedy, gdy przyjęcie bez zgody nie będzie mogło być uznane za zasadne na jakiegokolwiek podstawie. Innymi słowy, szpital nie poniesie odpowie-

działności, jeżeli sąd opiekuńczy uzna zasadność przyjęcia bez zgody na innej podstawie aniżeli wskazana w zawiadomieniu dokonany przez kierownika szpitala psychiatrycznego. W podsumowaniu glosator stwierdził, że zmiana kwalifikacji prawnej przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego może stwarzać odpowiedzialność odszkodowawczą.

P.G.

*

W braku odmiennego zastrzeżenia osoba, której właściciele lokali w umowie lub w uchwale (art. 18 ust. 1 i ust. 2a ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1892) powierzyli zarząd nieruchomością wspólną, jest w granicach tego zarządu umocowana do reprezentowania wspólnoty mieszkaniowej w postępowaniach sądowych.

(uchwała z dnia 9 lutego 2017 r, III CZP 106/16, B. Myszką, Z Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2017, nr 12, poz.135, BSN 2017, nr 2, s. 6)

Glosa

Aleksandry Sikorskiej-Lewandowskiej, Glosa 2018, nr 3, s. 32

Glosa jest aprobująca.

Sąd Najwyższy uznał, że zarządca nieruchomości ustanowiony na podstawie art. 18 ustawy o własności lokali jest umocowany do reprezentowania wspólnoty mieszkaniowej. Zdaniem autorki glosy, zagadnienie to odgrywa niebagatelną rolę w praktyce, gdyż wadliwa reprezentacja podmiotu może skutkować nieważnością umów zawieranych w jego imieniu lub nieważnością postępowań sądowych toczonych z udziałem nieprawidłowo umocowanego reprezentanta. Kwestia ta budziła wątpliwości w doktrynie, m.in. ze względu na niejednoznaczne rozumienie statusu prawnego zarządcy. Sąd Najwyższy wprawdzie nie przesądził statusu prawnego tego podmiotu, lecz jednoznacznie rozstrzygnął wątpliwości co do uprawnienia do reprezentacji wspólnoty mieszkaniowej przez zarządcę.

Autorka glosy stwierdziła, że pogląd zaprezentowany w omawianej uchwale Sądu Najwyższego należy uznać za trafny, niewątpliwie bo-

wiem zarządca nieruchomości wspólnej jest uprawniony do reprezentowania wspólnoty mieszkaniowej wobec osób trzecich oraz wobec właścicieli lokali. Podkreśliła, że Sąd Najwyższy nie zajął jednoznacznego stanowiska co do statusu prawnego zarządcy, a to wydaje się stanowić istotę sporu o zakres kompetencji zarządcy, a więc i prawo do reprezentacji. W uzasadnieniu komentowanej uchwały temat ten został jedynie zasygnalizowany, stwierdzono bowiem, że w niektórych wypowiedziach piśmiennictwa zarządcę traktuje się jak *quasi*-organ wspólnoty mieszkaniowej, a w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 grudnia 2007 r., III CZP 65/07 (OSNC 2008, nr 7–8, poz. 69), przyjęto, iż zarządca jest przedstawicielem wspólnoty. Sąd Najwyższy nie uchylił się od zasygnalizowania rozbieżności w ocenie statusu prawnego zarządcy i nie opowiadając się za żadną z koncepcji, uznał, że każdorazowo zarządcy należy przypisać z mocy ustawy prawo do reprezentowania wspólnoty.

Glosatorka stwierdziła, że Sąd Najwyższy trafnie nie podzielił zapatrywania, aby zarządca każdorazowo musiał legitymować się pełnomocnictwem udzielonym przez wspólnotę mieszkaniową, upatrując znacznie szerszego zakresu jego kompetencji niż tylko reprezentowanie wspólnoty mieszkaniowej. W ocenie glosatorki, należy zdecydowanie uznać, że zarządca nie jest pełnomocnikiem wspólnoty mieszkaniowej, powierzenie bowiem zarządu nie sprowadza się do udzielenia pełnomocnictwa do działania w imieniu reprezentowanego, lecz obejmuje przekazanie kompetencji do prowadzenia cudzych spraw majątkowych, co ma zdecydowanie szerszy charakter. Reprezentowanie wspólnoty stanowi w tym przypadku konsekwencję powierzenia tych uprawnień, jeden z elementów składających się na ogół kompetencji zarządcy, których celem jest zapewnienie dobrego stanu nieruchomości wspólnej. W ocenie autorki, zarządcę nieruchomości wspólnej należy uznać za przedstawiciela ustawowego wspólnoty mieszkaniowej. Konstrukcja ta najpełniej wyjaśnia rolę zarządcy nieruchomości wspólnej wobec ułomnej osoby prawnej, jaką jest wspólnota mieszkaniowa. Zarządca nieruchomości wspólnej powołany w drodze umowy na podstawie art. 18 ustawy o własności lokali jest każdorazowo odrębnym od wspólnoty bytem prawnym, a z powierzenia zarządu nieruchomością wspólną wynika *ex lege* obowiązek sprawowania zarządu tą nieruchomością poprzez wykonywanie czynności z zakresu zwykłego zarządu, jak też obowiązek reprezentacji.

Konkludując glosatorka przyjęła, że działanie wspólnoty mieszkaniowej na zewnątrz, wchodzenie w relacje prawne z podmiotami trzecimi oraz występowanie w postępowaniach sądowych stanowi istotną sferę jej funkcjonowania. Przyjmuje się, że osoba prawna nie może działać bez organów, a do ułomnych osób prawnych z mocy art. 33¹ § 1 k.c. stosuje się przepisy o osobach prawnych. Skoro zarządca zastępuje zarząd jako organ wspólnoty mieszkaniowej będącej ułomną osobą prawną, to konieczne jest uznanie jego pełnego prawa do reprezentowania wspólnoty w charakterze przedstawiciela ustawowego, a nie pełnomocnika.

P.G.

*

Termin do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu o zabezpieczeniu alimentów wydane na rozprawie liczy się – jeżeli strona nie zażądała doręczenia postanowienia – od dnia jego ogłoszenia (art. 394 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 6 kwietnia 2017 r., III CZP 115/16, K. Pietrzykowski, K. Zawada, P. Grzegorzcyk, OSNC 2017, nr 11, poz. 126; OSP 2018, nr 9, poz. 88; BSN 2017, nr 4, s. 8; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2017, nr 2, s. 194)

Glosa

Edyty Gapskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2018, nr 9, poz. 88

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka zgodziła się z tezą, że doręczenie dokonywane z urzędu na podstawie art. 753 § 2 k.p.c. nie jest tożsame z doręczeniem dokonywanym na żądanie strony, w konsekwencji brak podstaw do odstąpienia od ogólnego sposobu liczenia terminu do wniesienia zażalenia od postanowienia, które zapadło na rozprawie.

Komentatorka wskazała, że norma objęta treścią art. 753 § 2 k.p.c. stanowi regulację szczególną w stosunku do przewidzianego w art. 740 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. nakazu doręczania odpisu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, podlegającego wykonaniu przez organ egzekucyjny, wyłącznie uprawnionemu. Uznała za bezdyskusyjne mo-

tywy wprowadzenia tego ograniczenia, stanowiącego wyłom w realizacji zasady równości stron i jawności postępowania, gdyż przeciwko doręczaniu przez sąd odpisu postanowienia o zabezpieczeniu również obowiązkanemu przemawia zagrożenie podjęcia przez niego działań mających na celu udaremnienie wykonania zabezpieczenia.

Podkreśliła procesową specyfikę analizowanej kwestii, która uwiadacza się w wyjątkowym – na gruncie całego postępowania cywilnego – obowiązku doręczenia odpisu stronom z urzędu postanowienia sądu o zabezpieczeniu alimentów i to pomimo jego ogłoszenia.

Uchwałę omówili: M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2017, nr 7–8, s. 176) oraz M. Pilich (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa za rok 2017, red. J. Kosonoga, Warszawa 2018, s. 189).

M.M.

*

Sąd rejestrowy w ramach postępowania określonego w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 700 ze zm.) o wykreślenie wpisu niedopuszczalnego ze względu na obowiązujące przepisy prawa nie jest uprawniony do badania zgodności z ustawą uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia, która stanowi materialnoprawną podstawę dokonanego wpisu.

(uchwała z dnia 8 grudnia 2017 r., III CZP 54/17, J. Frackowiak, K. Strzelczyk, K. Zawada, OSNC 2018, nr 7–8, poz. 77; BSN 2017, nr 12, s. 4; R.Pr., Zeszyty Naukowe, 2018, nr 1, s. 164)

Glosa

Dominiki Wajdy, Glosa 2018, nr 3, s. 23

Glosa jest aprobująca.

Analizowana uchwała Sądu Najwyższego dotyczy dopuszczalności badania przez sąd rejestrowy zgodności z ustawą uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia, stanowiącej materialnoprawną podstawę dokonanego wpisu. Sąd Najwyższy przyjął w niej wąską wy-

kładnię pojęcia „wpis niedopuszczalny”. W ocenie autorki, zasługuje ona na szczególną uwagę, zważywszy na rozbieżność zachodzącą pomiędzy przepisami kodeksu spółek handlowych o zaskarżaniu uchwał a przepisami rejestrowymi, a także konsekwencje dla praktyki wynikające z przyjęcia przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 18 września 2013 r., III CZP 13/13 (OSNC 2016, nr 5, poz. 56) konstytutywnego skutku wyroku stwierdzającego nieważność uchwały zgromadzenia. Glosatorka stwierdziła, że w praktyce obrotu postępowanie przed sądem rejestrowym staje się kolejnym miejscem do prowadzenia sporów korporacyjnych. Zakres kompetencji sądów rejestrowych określony w art. 12 ust. 3 i art. 23 u.Krejs. pozostaje w dysharmonii z przepisami Kodeksu spółek handlowych dotyczącymi zaskarżania uchwał.

W ocenie glosatorki, teza komentowanej uchwały zasługuje na aprobatę, zakres bowiem kompetencji sądu rejestrowego powinien być interpretowany wąsko na gruncie art. 12 ust. 3 u.Krejs., gdyż wskazane w nim uprawnienie sądów rejestrowych ma charakter wyjątkowy. W ocenie komentatorki, zaskakujące jest jednak to, że w uzasadnieniu glosowanego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy przyjął jednocześnie obowiązek badania przez sąd rejestrowy na etapie dokonywania wpisu, czy przedstawiona uchwała nie jest sprzeczna z procedurą i przepisami prawa. Glosatorka zwróciła uwagę, że Sąd Najwyższy nie odpowiedział na pytanie, dlaczego mimo przyjęcia, iż uchwała jest ważna do czasu ewentualnego stwierdzenia jej nieważności przez inny sąd, sąd rejestrowy mógłby na etapie dokonywania wpisu samodzielnie dokonać oceny prawidłowości podjętej uchwały.

Konkludując, glosatorka stwierdziła, że w doktrynie już od dłuższego czasu wskazuje się na potrzebę dokonania korekty przepisów o zaskarżaniu uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Podzielając potrzebę dokonania zmian – przede wszystkim w odniesieniu do powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały – należy jednocześnie wskazać, że powinny im towarzyszyć również zmiany w odniesieniu do postępowań rejestrowych.

Uchwałę omówił M.J. Zieliński (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa za rok 2017, red. J. Kosonoga, Warszawa 2018, s. 208).

P.G.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2018, NR 12

1. Złożenie przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka oświadczenia o odrzuceniu spadku jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka.

2. Termin przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. nie może się skończyć przed prawomocnym zakończeniem postępowania o zezwolenie na złożenie przez małoletniego spadkobiercę oświadczenia o odrzuceniu spadku. Po prawomocnym zakończeniu tego postępowania oświadczenie małoletniego powinno być złożone niezwłocznie, chyba że termin ten jeszcze nie upłynął.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 22 maja 2018 r., III CZP 102/17, D. Zawistowski, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, J. Gudowski, W. Pawlak, H. Pietrkowski, B. Ustjanicz, OSNC 2018, nr 12, poz. 110)

*

Przepis art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie także wtedy, gdy wobec sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 25 maja 2018 r., III CZP 108/17, D. Zawistowski, P. Grzegorzczak, J. Gudowski, W. Pawlak,

H. Pietrkowski, M. Romańska, M. Wysocka, OSNC 2018, nr 12, poz. 111)

*

Przepis art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie także wtedy, gdy wobec sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 25 maja 2018 r., III CZP 116/17, D. Zawistowski, P. Grzegorzczuk, J. Gudowski, W. Pawlak, H. Pietrkowski, M. Romańska, M. Wysocka, OSNC 2018, nr 12, poz. 112)

*

W razie zniesienia odrębnej własności lokalu obciążonego hipoteką, hipoteka obciąża nieruchomości, w której skład wchodzi lokal będący wcześniej przedmiotem odrębnej własności.

(uchwała z dnia 8 grudnia 2017 r., III CZP 77/17, J. Frąckowiak, K. Strzelczyk, K. Zawada, OSNC 2018, nr 12, poz. 113)

*

Ograniczenia obrotu nieruchomościami rolnymi wprowadzone ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2016 r., poz. 585 ze zm.) nie mają zastosowania do umowy przenoszącej własność nieruchomości, zawieranej w wykonaniu zobowiązującej umowy sprzedaży zawartej przed dniem 30 kwietnia 2016 r., jeżeli Agencja Nieruchomości Rolnych nie skorzystała z prawa pierwokupu zastrzeżonego na rzecz Skarbu Państwa w art. 29 ust. 4 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1491 ze zm.).

(uchwała z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZP 83/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 12, poz. 114)

Kurator spadku nie jest uprawniony do udziału w postępowaniu o zniesienie współwłasności nieruchomości ze skutkiem dla nieznanymi spadkobierców współwłaściciela.

(uchwała z dnia 21 grudnia 2017 r., III CZP 44/17, G. Misiurek, P. Grzegorzczak, K. Strzelczyk, OSNC 2018, nr 12, poz. 115)

*

Złożenie podpisu pod treścią sprostowania nieścisłej lub nieprawdziwej wiadomości zawartej w materiale prasowym zawartego w żądaniu pozwu jest zbędne, jeżeli sprostowanie doręczone redaktorowi naczelnemu, którego poświadczoną kserokopię dołączono do pozwu, spełnia wymaganie złożenia podpisu, określone w art. 31a ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

(wyrok z dnia 6 grudnia 2017 r., I CSK 119/17, M. Szulc, M. Bącznyk, B. Ustjanicz, OSNC 2018, nr 12, poz. 116)

*

Wniosek przedsiębiorcy przesyłowego działającego w formie spółki kapitałowej powstałej w wyniku przekształcenia na podstawie art. 551 i nast. k.s.h. o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu, którego bieg upłynął przed dokonaniem tego przekształcenia, obejmuje również żądanie stwierdzenia zasiedzenia służebności na rzecz spółki przekształconej.

(postanowienie z dnia 14 grudnia 2017 r., V CSK 135/17, T. Bielska-Sobkowicz, M. Szulc, K. Tyczka-Rote, OSNC 2018, nr 12, poz. 117)

*

Stałe, długoletnie przeznaczanie zysku spółki akcyjnej na kapitał zakładowy i niewypłacanie w tym czasie dywidendy może powodować pokrzywdzenie akcjonariusza mniejszościowego, uzasadniające zaskarżenie kolejnej uchwały walnego zgromadzenia.

madzenia nieprzewidującej wypłaty dywidendy (art. 422 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 17 stycznia 2018 r., IV CSK 252/17, W. Pawlak, M. Bańczyk, B. Ustjanicz, OSNC 2018, nr 12, poz. 118)

*

Wysokość odszkodowania za nieruchomość wydzieloną pod drogę publiczną może być uzgodniona między właścicielem a właściwym organem przed dniem, w którym decyzja zatwierdzająca podział stała się ostateczna albo orzeczenie o podziale prawomocne (art. 98 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 121 ze zm.).

(wyrok z dnia 18 stycznia 2018 r., V CSK 261/17, M. Romańska, M. Kocon, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 12, poz. 119)

*

Dopuszczalność obciążenia nieruchomości upadłego hipoteką przymusową po wszczęciu postępowania upadłościowego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, które podlega uznaniu w Polsce, na podstawie art. 16 i 17 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. UE L Nr 160, s. 1 ze zm.), podlega prawu państwa wszczęcia postępowania upadłościowego (art. 4 rozporządzenia nr 1346/2000). W celu powołania się na uznanie wszczęcia postępowania upadłościowego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej należy przedłożyć odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności.

(postanowienie z dnia 26 stycznia 2018 r., II CSK 174/17, H. Pietrzowski, P. Grzegorzcyk, K. Weitz, OSNC 2018, nr 12, poz. 120)

*

Po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.) strona wnosząca skargę

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi także wykazać, że nie było i nie jest możliwe wniesienie skargi nadzwyczajnej. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, J. Gudowski, OSNC 2018, nr 12, poz. 121)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2018, NR D

Odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego jest wyłączona także wtedy, gdy szkoda jest wyłącznie następstwem zwinionych działań (zaniechań) poszkodowanego i osoby trzeciej (art. 435 § 1 i art. 436 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CSK 542/16, I. Koper, Z. Kwaśniewski, W. Pawlak, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 50)

*

W razie uznania decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) za nieważną, ustaje przyczyna uniemożliwiająca dochodzenie przez przedsiębiorstwo przesyłowe stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej (art. 292 k.c.) o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.).

(wyrok z dnia 13 lipca 2017 r., I CSK 737/16, G. Misiurek, W. Katner, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 51)

*

Zarządzenie wydane na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz.U. Nr 28,

poz. 256 ze zm.) nie wywoływało skutków wyłączeniowych.

(postanowienie z dnia 13 lipca 2017 r., I CSK 154/17, G. Misiurek, W. Katner, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 52)

*

Gmina wyznaniowa żydowska w zasadzie nie może odmówić przyjęcia osobie odpowiadającej przesłankom określonym w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1798).

(wyrok z dnia 15 września 2017 r., III CSK 241/16, H. Pietrkowski, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 53)

*

Dyspozycja przez spadkodawcę wkładem zgromadzonym na rachunku bankowym na rzecz określonych osób na wypadek śmierci (art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) jest czynnością o charakterze darmym w rozumieniu art. 1039 § 1 k.c.

(postanowienie z dnia 27 września 2017 r., V CSK 50/17, A. Kozłowska, M. Szulc, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 54)

*

Szkoda wynikająca z wyegzekwowania od strony nienależnego drugiej stronie świadczenia pieniężnego, do czego doszło na skutek zawinionego zaniedbania obowiązków procesowych przez profesjonalnego pełnomocnika, może pozostawać w normalnym związku przyczynowym z tym zaniedbaniem (art. 361 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 6 października 2017 r., V CSK 20/17, T. Bielska-Sobkowicz, W. Katner, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 55)

Przepis art. 369 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu kasacyjnym (art. 398⁵ § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 6 października 2017 r., V CZ 66/17, T. Bielska-Sobkowicz, W. Katner, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 56)

*

Jeżeli w charakterze powodów lub pozwanych nie występują wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie jest konieczny, niezastosowanie przez sąd pierwszej instancji art. 195 § 1 k.p.c. uzasadnia uchylenie wyroku przez sąd drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

(wyrok z dnia 26 października 2017 r., II CSK 790/16, K. Weitz, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 57)

*

Pełnomocnictwo procesowe udzielone do prowadzenia sprawy „we wszystkich instancjach” nie obejmuje umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i występowania przed Sądem Najwyższym.

(postanowienie z dnia 27 października 2017 r., IV CZ 64/17, M. Bączyk, A. Kozłowska, K. Zawada, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 58)

*

1. Skuteczne zastrzeżenie zadatku, którego wręczenie ma nastąpić później niż zawarcie umowy, wymaga zamieszczenia w umowie odpowiedniego postanowienia określającego termin wręczenia zadatku.

2. Zadatek, który nie został wręczony przy zawarciu umowy, a strony nie określiły w umowie jego późniejszego wręczenia, jest nieskutecznie zastrzeżony; ten sam skutek następuje także wtedy, gdy zadatek nie został wręczony w oznaczonym terminie.

(wyrok z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 79/17, K. Zawada, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 59)

1. Brak podstaw do wyróżnienia, odrębnego w stosunku do dobrego imienia, dobra osobistego osoby prawnej w postaci wiarygodnego wizerunku.

2. Nie narusza dobrego imienia gminy podjęcie na jej terenie działalności gospodarczej w formie prowadzenia klubu go-go, nawet jeżeli niektóre czynności w prowadzonej działalności są sprzeczne z przepisami prawa.

(wyrok z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 81/17, K. Zawada, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 60)

*

Administrator portalu internetowego odpowiada na podstawie art. 24 § 1 k.c. za własne działania naruszające dobra osobiste osób trzecich, które polegają na rozpowszechnianiu i utrzymywaniu cudzych anonimowych informacji naruszających te dobra za pośrednictwem strony internetowej. Artykuł 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.), nie modyfikując ciężaru wykazania bezprawności naruszenia dobra osobistego, wskazuje jedynie okoliczności, które wyłączają bezprawność zachowania świadczącego usługi hostingowe.

(wyrok z dnia 24 listopada 2017 r., I CSK 73/17, G. Misiurek, K. Strzelczyk, K. Weitz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 61)

*

Wykonywanie faktycznego zarządu przez Lasy Państwowe w odniesieniu do nieruchomości, która w dniu wejścia w życie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13) miała charakter nieruchomości ziemskiej, a następnie w wyniku zalesienia została przekształcona w nieruchomość leśną, ma znaczenie dla określenia legitymacji pro-

cesowej czynnej Skarbu Państwa reprezentowanego przez Lasy Państwowe w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

(wyrok z dnia 29 listopada 2017 r., II CSK 145/17, H. Pietrzkowski, W. Pawlak, M. Szulc, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 62)

*

Korzystanie z cudzej nieruchomości przez gminę w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej, obejmujące korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia, może prowadzić do nabycia tej służebności przez gminę w drodze zasiedzenia, choćby służyło realizacji funkcji publicznych gminy.

(postanowienie z dnia 30 listopada 2017 r., IV CSK 22/17, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, K. Weitz, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 63)

*

Sprawdzenie prawdziwości pisma bez udziału biegłego (art. 254 k.p.c.) jest dopuszczalne tylko w wypadkach wyjątkowych, gdy sfałszowanie pisma (podpisu) jest tak oczywiste, że na tle konkretnych okoliczności jego stwierdzenie nie nasuwa żadnych wątpliwości oraz nie wymaga wiadomości specjalnych ani przeprowadzenia dodatkowych badań.

(postanowienie z dnia 7 grudnia 2017 r., II CZ 82/17, K. Tyczka-Rote, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 64)

*

Postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające dopuszczenia do udziału osoby zgłaszającej się w charakterze uczestnika jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w stosunku do tej osoby.

(postanowienie z dnia 12 grudnia 2017 r., IV CZ 91/17, G. Misiurek, W. Pawlak, M. Romańska, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 65)

Zainteresowanym w rozumieniu art. 679 § 2 k.p.c. może być dłużnik nabywcy spadku z tytułu obowiązku alimentacyjnego.

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2017 r., III CSK 308/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 66)

*

Kwalifikacja prawna umowy zawartej między zakładem ubezpieczeń a bankiem w ramach *bancassurance* wymaga uwzględnienia całokształtu jej postanowień i rzeczywistego obrazu relacji między stronami oraz osobami mającymi uzyskać na podstawie tej umowy ochronę ubezpieczeniową, bez względu na stosowane w umowie nazewnictwo, w tym sposób określenia stron. Istotne jest nie tylko to, na kim spoczywa obowiązek opłacania składki, lecz także dobrovolność objęcia ubezpieczeniem, wpływ potencjalnych ubezpieczonych na kształt ochrony ubezpieczeniowej, zakres obowiązków banku wobec zakładu ubezpieczeń i wobec ubezpieczonych, w tym ewentualny obowiązek działania w interesie ubezpieczonych, a także obowiązek zakładu ubezpieczeń zapłaty wynagrodzenia bankowi, jeżeli przewidziano go w umowie.

(wyrok z dnia 12 stycznia 2018 r., II CSK 222/17, J. Frąckowiak, P. Grzegorzczak, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 67)

*

Zobowiązanie do uzupełnienia zachowku ciężące na obdarowanym (art. 1000 § 1 k.c.) przechodzi na jego następców prawnych także wtedy, gdy obdarowany zmarł przed otwarciem spadku po darczyńcy (art. 922 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2018 r., I CSK 381/17, D. Dończyk, J. Górski, P. Grzegorzczak, OSNC-ZD 2018, nr D, poz. 68)

INFORMACJE

Prezydent RP wydał w dniu 10 października 2018 r. postanowienie, którym powołał do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej: Jacka Grełę, Beatę Janiszewską, Marcina Krajewskiego, Małgorzatę Manowską, Joannę Misztal-Konecką, Tomasza Szanciłę i Kamila Zaradkiewicza.

Ze względu na postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie konkursu dotyczącego naboru na wolne stanowiska sędziowskie w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, zainicjowanego obwieszczeniem Prezydenta RP z dnia 29 czerwca 2018 r., Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej – biorąc pod uwagę interesy oraz bezpieczeństwo procesowe stron – nie uwzględnił Jacka Greli, Beaty Janiszewskiej, Marcina Krajewskiego, Małgorzaty Manowskiej, Joanny Misztal-Koneckiej, Tomasza Szanciły i Kamila Zaradkiewicza w planie najbliższych posiedzeń Izby.

*

W dniach 15–25 października 2018 r. sędzia Sądu Najwyższego dr hab. Paweł Grzegorzczyk przebywał w Sądzie Najwyższym Republiki Austrii (*Oberster Gerichtshof*) w ramach programu wymiany sędziów sądów najwyższych, organizowanej przez Sieć Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej. Program pobytu obejmował m.in. spotkania i dyskusje z sędziami Sądu Najwyższego Republiki Austrii oraz obserwację codziennej pracy Sądu Najwyższego. Szczególnie interesujące okazały się zasady przydziału spraw poszczególnym sędziom, przebieg

posiedzeń, a także organizacja merytorycznego wsparcia dla sędziów ze strony wykwalifikowanych pracowników Sądu. Pobyt dał również okazję do obserwacji pracy sądów Republiki Austrii niższego szczebla – Sądu Okręgowego w Wiedniu i Sądu Handlowego w Wiedniu, w tym zapoznania się z rozbudowanymi narzędziami informatycznymi stosowanymi przy rozpoznawaniu spraw cywilnych z wyłączeniem prowadzenia akt w tradycyjnej pisemnej postaci. Wymiana dała ponadto asumpt do interesujących dyskusji i wymiany poglądów na temat organizacji pracy sądów najwyższych i związanych z nią problemów, wspólnych bez względu na odmienną systemów prawnych.

*

W październiku 2018 r. sędzia Sądu Najwyższego Bogumiła Ustjanicz obchodziła jubileusz 45-lecia pracy zawodowej, a jubileusz 35-lecia pracy zawodowej Izabella Janke – starszy inspektor sądowy w Wydziale V.

Serdecznie gratulujemy.

Dane statystyczne – październik 2018 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Razem	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
					Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchyłono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1970	352	219	-	11	2	20	-	114	72	2103
3.	CZP w tym:	50	6	9	7	-	-	-	-	-	2	47
	art. 390 k.p.c.	45	6	9	7	-	-	-	-	-	2	42
	skład 7-miu	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	124	44	36	-	20	4	6	-	-	6	132
5.	CO w tym:	38	80	95	-	-	-	-	-	-	95	23
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	38	80	95	-	-	-	-	-	-	95	23
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	138	18	24	-	1	-	-	-	7	16	132
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10.	RAZEM	2321	500	383	7	32	6	26	-	121	191	2438

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Glosy	20
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2018, nr 12	50
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2018, nr D	55
Informacje	61
Dane statystyczne	63